

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Det grensesprengende / Petter Dass - en troens herold / "...Hele Mjøsa er hvit" / Kirkesplittelse: et nødvendig onde - eller gode? / Lærerrådet om homofili / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

Nyttårsdag - Ernst-Modest Herdieckerhoff

Kristi openberringsdag - Olav Fykse Tveit

Vingårdssøndagen - Dirk Gieselmann

”
Uten misjon
- ingen kirke

Det grensesprengende

Denne uken har vi vært samlet til kirkemøte, og sakene har vært vanskelige og presset stort. Det er ofte lett å glemme hva kirken er og er ment å være. Den Norske Kirkes formålsbestemmelse er å være en bekjennende, tjenende, misjonerende og åpen folkekirke. Men det gjelder å finne det rette forhold mellom hva kirken er og

hva kirken gjør. Når det gjelder misjon, har man i Norge oftest oppfattet dette som noe kirken gjør og ikke noe kirken er. Misjon blir gjerne en aktivitet for misjonærer eller for særlig misjonsorienterte mennesker i menighetene eller i misjonsorganisasjonene. Men misjon er i virkeligheten en uavvendelig del av det å være kirke.

Misjonshistorikeren Stephen Neill pleide å si at dersom alt er misjon, så er ikke noe misjon. Likevel er det på sin plass å utvide vår forståelse av misjon til å gjelde noe mer enn det å sende ut misjonærer for å forkynne evangeliet. Begrepet *missional* er relativt nytt i det teologiske vokabular hos oss.

Misjonsteologen og Areopagos-direktøren Knud Jørgensen, som neste uke mottar festskriftet *Mission to the World* i forbindelse med 65-årsdagen, har ofte benyttet konseptet *missional kirke*, og vil da uttrykke at misjon er en nødvendig del av kirkens væren: "Midt i den krise som tradisjonell vestlig kristenhet og etablert kirkelighet gjennomlever, vil det som blir tilbake måtte være et missionalt samfunn av mennesker som lever ved og demonstrerer evangeliet om Gudsriket gjennom væren, ord og handling." Uten misjon - ingen kirke. Misjon må derfor ikke reduseres til en oppgave eller et program. Misjon handler først og fremst om kirkens natur - en natur som vokser ut av Guds vesen.

På 1970-tallet skrev den kjente tyske teologen Jürgen Moltmann at den sterkeste impulsen til en teologisk fornyelse av kirkebegrepet kom fra misjonsteologien. Det samme skrev Martin Käbler for hundre år siden: "Dersom du først anerkjenner den ubrytelige sammenhengen mellom kirke og misjon, så følger av seg selv den åpenbare sammenheng mellom misjon og teologi." Denne erkjennelse er like viktig for de akademiske teologer som er skeptiske til misjon som for de misjonsvenner som er skeptiske til akademisk teologi.

Men hvorfor er misjon viktig for teologien? For det første fordi teologien skal tjene kirken, og dersom misjon er en del av kirkens vesen, er misjon vesentlig for teologien. Dernest motvirker misjonsperspektivet den teologiske provinsialismen og bidrar til et internasjonalt, økumenisk og interkulturelt perspektiv på teologien og kirken. I tilslutning til den sørafrikanske misjonsteologen David J. Bosch hevder mange at vi har gjennomgått et paradigmeskifte i kirken. Vi er på vei ut av det moderne opplysningsparadigmet i kristendommens historie og på vei inn i det post-moderne, økumeniske paradigme. Dette krever et skifte av verdensbilde, også for kirken. En ny tid krever en ny teologi. Misjonsperspektivet holder

teologien fast i røttene, og bidrar samtidig til fornyelse. Den norske kirkeledningen kan lett virke provinsial, i den forstand at det er statskirkens økonomi og styringsstruktur og ønsket om å bevare privilegier som ofte er i fokus, samt de politiske forsøk på å bruke kirken for å fremme egne ideologiske kampsaker.

Missiologien har en kritisk funksjon i møte med teologien, i det den utfordrer teologien på det å være grensesprengende, autentisk, evangeliserende og kommuniserende. Missiologien utfordrer den provinsielle teologien til å krysse kulturelle og etniske grenser. Det handler for det første om en bevisstgjøring på kirkens oppdrag, å bringe det glade budskap ut til alle mennesker. Men dernest handler det om å sette teologien i forbindelse med den verdensvide kirke, med dens kulturelle og økumeniske mangfold. Mange av oss er vokst opp med en forestilling

Missiologien utfordrer den provinsielle teologien til å krysse kulturelle og etniske grenser.

om "misjonsmarken" i de fjerne himmelstrøk, og at misjon handler om å krysse landegrensene. Men i vår tid finnes ikke bare "misjonsmarken", men også den verdensvide kirke her hos oss. Bare i Oslo finnes det mer enn 50 innvandrermengder, og her gis det uante muligheter til å krysse grenser og til å motvirke en provinsiell teologi, til kristen enhet og menneskelig solidaritet.

Det nye testamentet er skrevet innenfor en misjonskontekst. Mange av de fremvoksende, unge kirker ligger atskillig nærmere Det nye testamente i sin virkelighetsforståelse enn det som er tilfelle i den vestlige kultur. Der leses Bibelen som en bok som på en revolusjonerende og relevant måte knytter an til deres liv og erfaring. De unge kirker er gjennomgående misjonerende. Som misjonsteologen Kirsteen Kim, som holdt vårens Myklebust-forelesning på MF sier det: "The study of mission is an introduction to a world-wide web". Misjon er grensesprengende, og det grensesprengende er samtidig et vesentlig element i teologien - ja i evangeliet selv. En *missional* eller misjonsorientert tilnærming til teologien er derfor nødvendig, ja avgjørende for teologiens og kirkens fremtid i Norge.

VIDAR L. HAANES
Vidar.L.Haanes@mf.no

Petter Dass – en troens herold

AV ANDREAS AARFLOT

Det ser ut til at oppmerksomheten om 300-årsjubileet for Petter Dass sitt dødsår (1707) har kommet i skyggen av andre markeringer og jubileer for kjente personer fra vår historie. Det er samtidig tydelig at debatten om Petter Dass sitt omdømme som folkekjær kirkefyrste i nord har satt sinnene i kok hos enkelte. Det skader neppe at det blir gjort forsøk på å dokumentere hvordan hans embetsstil og handelsbedrifter viser negative trekk, som ikke har vært like sterkt fremme i den tidligere litteratur om hans virke. Det er likevel karakteristisk at enkelte av disse bidrag dels savner sansen for den historiske kontekst som han stod i, og dels underslår eller forneker betydningen av den religiøse dimensjon i hans livsverk. Det er mest den motsetningsfylte sosiale rolle han spilte som synes å stå i fokus, ved siden av den litterære bedømmelse av hans diktning.

Men Petter Dass var også en folkelærer på kristentroens område. Med sin pedagogiske evne og folkelige stil evnet han å formidle en teologisk fundert evangelisk kristendomsforståelse som står på høyde med det mange av de mer kjente teologer og kirkelige talsmenn i tiden formidlet. Biskop Berggrav karakteriserte ham en gang i et essay som "Kristensangeren", og det er grunn til å se litt nærmere på noen av hans teologiske hovedtanker. Det er dette vi vil forsøke i denne artikkelen.

(Sitater er hentet fra 3-bindsutgaven *Petter Dass samlede verker*, under redaksjon av Kjell

Heggelund og Sverre Apenes, 1980; henvisninger ellers til Norsk Salmebok (NoS) og Salmer 97 (S 97)).

Petter Dass stod trygt forankret i ortodoksiens teologiske grunnforståelse. Hans studietid i København fra 1666 var kort, men ikke kortere enn for mange andre prester i samtiden. Det var i tråd med den gjeldende universitetsfundas (fra 1621) at teologiske kandidater måtte kunne dokumentere at de hadde vært ved universitetet i 2-3 år før de kunne regne med å få et prestekall. Petter Dass lå nok i underkant av dette krav, med sine knapt to års studium. I sin gjendiktning av hus-tavlene i katekismesangene skriver Petter Dass om biskopens embete og peker på at det kan være lite med det foreskrevne studium for den som skal ivareta tilsynsembetet:

Thi bør hand i vores Artikler og Tro/
Ey stædis nyplantet at være,/ Som den, der
har knappest et Aar eller to/ Vært ved
Theologiske Lære;/ Hand kunde derved
forvrikke sit Fied,/ Sit Embede lidet til
Ære.(v.8)

Biscopelig Læber fra Punct og til Punct/
Skal Christelig Lære forsvare,/ Og falder
der noget de Simple fortungt,/ Da skal
hand det grundig forklare./ Hand skal som
en Bro staa fast i sin Tro,/ Guds Sandhed i
Hiertet bevare.(v.9)

(Hustavlen, første sang: Om Biscopers, sogne-Præsters og Læreres Embed og Levned, etc.)

Det var ingen stor tid for teologien ved universitetet i København i siste halvdel av 1660-årene. Den dominerende skikkelse var Hans Wandal, som er mer kjent for sitt arbeid med en teologisk begrunnelse for eneveldet (verket "Jus regium" i 6 bind), enn for skjellsettende bidrag til teologiens øvrige disipliner. Den teologiske grunntype var likevel ortodoksiens strengt konfessionelle lærdom, med enkelte islett av den såkalte botsfromhet. Størst ringvirkning var det av Jesper Brochmands teologiske undervisning fra perioden før 1660, bl.a. fordi han maktet å omsette teologien i oppbyggelige skrifter. Det mest kjente er hans store huspostille som ble utbredt i mange opplag. Hans teologiske hovedtanker er beskrevet slik av Bjørn Kornerup i Den danske kirkes historie: "To hovedtanker kommer dog igjen atter og atter: tilliten til rettferdiggjørelsen ved troen og oppfordringen til å la troen sette frukter i det praktiske liv". Dette er motiver som også kan sies å prege Petter Dass sine skrifter.

En religiøs grunntone

Petter Dass er kjent både for sine folkelivskildringer og sin mer utpreget religiøse diktning. Men det synes åpenbart at hans sinn og øye gjennom hele hans forfatterskap har en bibelsk skapertro som bakgrunn og et evangelisk blikk på menneskelivet som et avgjørende vurderingskriterium. Slik finner vi både i Nordlands beskrivelse, og for eksempel i hyldningsdikt til kjente personer innslag av en bibelsk forståelse av menneskets livssituasjon. Fra den omfattende beskrivelse av havet med dets biologiske mangfold løftes blikket et øyeblikk til ham som er alle tings opphav og som oppholder alt levende:

O! ville vor Herre velsigne det Hav,/
unde den Lykke, han fordum os gav/
Langt hen i Forfædrenes Minde;/ Hvor glædeligt
var det i Landet at boe,/
Hvor lystelig var det paa Vandet at roe,/
Naar Folk kunde Næringen finde!
(Fra "Svømmende Dyr i det Nordlandske Hav").

Selv i den viltre "Norsk Dalevise" går tanken til Gud i slutningsverset:

Gud signe Haff oc Land,/
Gud signe Strand og Vand,/
Oc oplad din Hand, at den
stackels Bunde/ Hand kunde/
Nyde din Velsignelser runde. (Den Nordske Dale-
Viise. V. 29)

Det er ikke minst i forståelsen av sitt eget kall som prest at han gir uttrykk for tanker som peker hen på menneskets avhengighet av Guds forsyn og ledelse gjennom livets vidervedig-heter:

Thi skeer det og tit at en talendes Mund/
Maae søege sin Grav i den dybeste Grund/
Og lukke blant Fiske sit Øye;/ Dog bør vi
vort Embed forrette med Lyst,/
Betænke det er vor Samvittigheds trøst,/
Om Gud os paa Vandet vil kalde..../
Hvad vil en Guds Tiener bekymre sig ved,/
At ham er udvalgt et Begravelses Sted,/
Som Menniskan ikke kand finde?/
Om han ikke bæres af Venner her ud,/
Han kand dog med Moses graves af Gud,/
Og lukkes saa roelig derinde.
(Nordlands trompet, fra Saltens Lehns beskrivelse).

Det er også en klar sjelesørgerisk klang i ord han skriver om sin avdøde venn Albert Angel i Trondheim:

Men see! Den Folket ynder vel, /Er og af
Gud velyndet./ Det var aarsagen at hans
Siæl/ Saa hastig herfra skyndet/ At Gud,
som ham paa Jorderig/ Saa meget got lod
nyde,/
Vil nu hans Salig Siæl hos sig/
Med dobbelt Ære pryde,/
At hand, som nu quittered har/
Sit Huus og alle sine,/
Og gjort sin sidste Regning klar/
Ved Jesu Død og Pine,/
Nu leve skal een gieldfri Mand/
Og aldrig kræves meere.

Det er denne religiøst orienterte grunntone i alt han skriver, som ofte unngår oppmerksomheten hos mange av Petter Dass sine biografier.

Troslære på vers

Den mest gjennomførte fremstilling av troens forskjellige elementer finner vi likevel, som kjent, i de berømte katekismesangene. Også enkelte leilighetssanger ånder av en dypt forankret troserfaring, mens de såkalte evangeliesangene virker tørre og refererende i forhold til kirkeårets tekster. Det viktigste ved dem er kanskje at de bekrefter den enkle og til dels naive skrifforståelse som hans tanker er sprunget ut av, slik vi også finner det uttrykt i noen av hans bibelske viser og gjendiktninger av dramatiske fortellinger fra det Gamle testamente og apokryfene, som var en del av hans bibel. ("Jefas løfte" og gjengivelsen av Ruths og Esters og Judits historie). Men det er i katekismesangene at han for alvor fremstår som "Kristensangeren", for å bruke Berggravs uttrykk.

Det var en periode med adskillig oppmerksomhet om undervisning i kristenlæren. Både ledende kirkemenn og landsens prester gav seg i kast med utarbeidelser av katekismeforklaringer, til dels av stort omfang. Det var også blitt understreket i kongelige forordninger at det skulle holdes katekisasjoner i kirkene, og de mest samvittighetsfulle av prestene holdt slike katekisasjoner i tilknytning til gudstjenestene. Også den stadig rikere salmeskatt, som toppet seg i Kingos forfatterskap, bidro til å innarbeide et dogmatisk kompendium i menighetene. Men her gjør altså Petter Dass det pedagogiske grep å forene troslæren med sanggleden, som må ha vært mer utviklet enn en kanskje skulle tro.

Skapetro og Gudsbegrep

Som rimelig er, finner vi de klareste uttrykk for troen på Guds allmektige skaperkraft i salmer som omhandler skapelsen. Tydeligst ser vi dette i salmen til den første artikkel i trosbekjennelsen. Her ser vi både at Petter Dass prøver å beskrive verden ut fra samtidens verdensbilde, og at han understreker Guds oppholdende skapermakt. Noen av de originale versene gir et inntrykk av spennvidden i hans beskrivelse:

Vi troer, du est een Skabermænd./ Du gjorde Himmel, Jord og Vand/ Alt efter eget Tykke./ Usynlig, samt og synlig Ting./

Udi Naturen rundt omkring, / Det er dit Mester-Stykke, / Saa de Alle/ Sat er vorden I sin Orden,/ Som du vilde, / Et fra andet rigtigt skilde (v. 21).

Det er dog meest at undre paa,/ At Jorden skal u-rørlig staa,/ Som dog paa intet henger,/ Hun, som har saadan tyngde stoor,/ At hun dog verken Søer ey Noor/ Til nogen Kant henslenger;/ Hun sat er plat/ Som den Blomme Egget omme/ Mit i flyder,/ Og saa Middel-rommet nyder (v. 27).

Mig og forundrer i mit Sind, / At Jorden, som er Kugle-trind/ Kand Folk og Huus annamme,/ Hver siunes de staa oven paa, / Og de, som mod vor Fødder gaa/ Dem siunis og det samme;/ Hver boor, Hver Snoor/ Mod hverandre, kand dog vandre/ Alle lige/ Med sin Fod paa Jorden stige (v. 28).

Din Dug nedfalder tit i Fleng, / saa snart paa de Barbarers Eng,/ som paa de Christnes Klode; / Een Hedning aldrig til dig bad,/ Dog skaffer du ham Øl og Mad,/ ved din Forsiun den gode; /Thi den Sig hen/ Vit udrekker Og forstrekker / Kost og Klæde, Giver hver det de skal æde (v. 13).

Det er også karakteristisk at Petter Dass foranmer til undring og takk over skaperverkets storhet:

Men derfor blev Naturen til,/ At Gud sin Lov og Ære vil/ af Creaturet have,/ At hand, som er saa god og viis,/ Skal altid sigis Tak og Priis/ For ald Velgiernings Gave (fra v.41, som er siste vers i salmen).

Det er også skapetroen og Gudstilbedelsen som slår igjennom i Petter Dass sin mest kjente salme, skrevet til Fader vår, den 1. bønn, og sunget til mange folketonevarianter gjennom tidene: "Herre Gud, ditt dyre navn og ære" (NoS 268, sml. S 97, 40).

Kristus-forankret frelsesforståelse

Petter Dass har en sterk konsentrasjon om Jesu betydning som formidler av Guds frelse. I

sangene til den andre trosartikkel omtaler han først treenighetens mysterium og den underfulle sammenheng mellom Gud som Faderen og Jesus som Sønnen og den Hellige Ånd som en av de tre personer i guddommen. Dette er i tråd med hva Skriften selv og kirken lærer, og kan bare fastholdes i tro. Her må fornuften melde pass:

Gud er een i Værelse,/ Men Personer
trende,/ Paa hvad Maade sligt kand skee/
Kand Fornuft ey Kiende,/ Mand ey
grandske maa derom, /
Men vor Tankker skiev og krom/ Bør at
holde stille / Under Troens Villie. (*Den
trede Sang: Undfangen af den Hellig Aand,
født af jomfru Maria.* (v. 2).)

Det finnes mange eksempler på hvordan Petter Dass til stadighet understreker at det er troen og ikke fornuften som skal bestemme vår forståelse av Bibelens budskap. Mest karakteristisk er hans formulering i sangen om nattverdens mysterium: "Vil ey Fornuften saadant troe,/ Da lad det Asen kun beroe,/ Hun gjør mig ingen smerte" (Om Alterens Sacramente, i. Sang, v.11).

Det slår en at salmen til den andre trosartikkel meget raskt går over til å skildre hva Jesus betyr for frelsestilegnelsen og det nye liv. Denne fokusering finner vi i mange av salmene, også til andre ledd i katekismen, men i denne salmen er motivet tydelig:

Jesu, jeg har givet mig/ Dig i Vold alleene,/
Ingen anden, uden dig/ Lover jeg at
tienze./ I dit Navn da blev jeg døbt,/ Med
dit Blod har du mig kjøbt,/ Med din Død
og Pine/ Hjalp du mig og mine. (Den
apostoliske Troes Artikle, 2. Sang, v. 9).

Tienne bør vi ham bered/ Ald vor Livis
Dage,/ I retfærdig Hellighed,/ Og hands
Aag paatage,/ Tænk, I dyrt er kjøbt af ham/
Som Guds u-besmittet Lam,/ Ey med
Edelstene, /Men hans Blod det reene.
(v. 37).

Petter Dass finner altså motivasjon for livet som kristen i Jesu eksempel. Troen gir utgangspunkt for tjenesten for Gud og nesten. Dette

finner vi også i formaningene som knytter seg til de ti bud. Her er det nok av moralisme og konkrete anvisninger ut fra tidens samfunnsforhold. Men perspektivet blir utvidet gjennom henvisning til Jesu eksempel og den moralske impuls som troen skaper. Slik kan vi finne at en omstendelig utleggelse av det 8. Bud, med advarsler mot både tyveri og underslag, kan avsluttes med følgende vers:

O Jesu Christ, som gikk omkring,/ Og
gjorde vel mod alle,/ Bevar vor Tankker fra
de Ting,/ Som lokker os at falde/ Fra dig og
Christen Kierlighed!/ Mens du vil Liv
beskiære,/ Da lad din søde Hiertens Fred/
O Jesu os regiære! (Det ottende Bud, v. 31).

Det samme perspektivet danner også sluttakkorden i sangen om det 9. bud:

O Jesu Christ! Som gav igjen/ De Ting,
du aldrig røvet hen,/ Og ingen Mand
u-lempet,/ Giv os, at vi dig slægter paa! Saa
Herrens Frygt kand Fremgang faa,/ Og
Synden vorde dempet! (v.28)

Det kristologiske tilknytningspunktet er fremtredende i mange av salmene. Jesusskikkelsen fremstår både som den utvalgte Guds Sønn og Frelseren, og troen åpner for delaktighet i nådens skatter. Også adventssalmen "Hør nå godt nytt som på jorderik hendte", som nå er blitt en del av vår salmeskatt, binder sammen inkarnasjonen og frelsen på en mesterlig måte:

3 Men vi som lever, vi må oss vel fryde, for
vi kan syng av hjertet i tro: Herren for oss
lot sin himmeldør bryte, Herren er
kommet blant folket å bo. Herren er nær,
Herren er her,
vi kan ham se slik han sannelig er.

4 Vokt deg, du djevel, hva råd kan du lage,
hvem vil du stevne? Se Kristus er født.
Hvem vil du nå for vår Herre anklage, vet
du ei Kristus er kjødt av vårt kjødt? Er det da
så, hva står vel på? Kristus kan tusene
djevler motstå. (NoS 92)

I beskrivelsen av Jesu død og oppstandelse finner vi dramatiske uttrykk for det overnaturlige hendelsesforløp og den frukt av oppstandelsen som kommer den troende til del. Det er realistisk tale når Petter Dass skildrer Jesu død på korset:

Vi troer, o Jesu visseelig,/ At Døden dig indtrængte,/ At du din Aand opgav med Skrig/ Paa Korset, der du hængte,/ Men ved din Død er Dødsens Magt/ Dog ødelagt,/ Din Død os Livet skienkte. (Den apostoliske Troes Artikle, 4. Sang, v. 15).

Når det gjelder fremstillingen av oppstandelsen, bruker Petter Dass en rekke kjente motiver fra tidens oppbyggelseslitteratur, som innebærer en utstrakt anvendelse av gammeltestamentlige forbilder og analogier på Jesu seier over døden og de onde makter. Både Samsons og Goliats historie og Davids kamp med løven blir prototyper på oppstandelsen. Et yndet bilde i samtiden var beretningen om Jonas i hvalfiskens buk, og Petter Dass skildrer levende og plastisk hva som skjedde ved Jesu oppstandelse, og det som skal skje ved oppstandelsen i dommen:

5 Fisken skjød Jonas av buken på stranden, så skal og jorden de døde te frem. Er du, min Frelser, av graven oppstanden, skal jeg oppreises og følge deg hjem! Hvor der er rot, skal der og vokse grener, frukter og salighet du oss forlener! (NoS 174).

Troen på den oppstandne frelser gir trøst og frimodighet. Det er Jesu død og hans oppreisning som innebærer forsoning og fyldestgjørelse for menneskenes synder. Håpet om et evig liv springer frem av erkjennelsen av hva Jesus ofret for vår frelse:

Eya! Saa vil jeg dig Christe til Ære/ Hæderlig reyse Taksigelsis Port,/ Kronen for alle dig sømmer at bære./ Du som for Mennisken fyldest har giort,/ Lad mig mod Synden bekomme din Naade,/ At jeg kand slippe Fordømmelsens Vaade.

Om jeg dig med mine Synder forharmer,/ Kast mig ey hen i Forfærdelsens Nat./ Er

jeg en Synder, du er en Forbarmer,/ Naade for Faldet du haver jo sat,/ Du som af Graven opreyset er vorden,/ Lad mig ey blive forglemmet paa Jorden. (Den femte sang: Nedfoer til Helvede, opstod tredie Dag fra de Døde, v.15-16)

At dom, frelse og oppstandelse hører nøye sammen, kommer også til uttrykk i den syvende sang om den annen trosartikkel, til leddet "skal komme igjen for å dømme levende og døde". Her finner vi de ofte benyttede formuleringer om syndenes forlatelse:

Dog hendis de Fromme den Ære,/ De skulle de første da være,/ Som skal sine Graver forlade,/ Og stillis for Dommeren glade. (v. 13).

Dernest er det dennem en Glæde,/ at Regningen klar er og reede,/ Saa Synderne skal dem ey møde,/ Saasom de i Troen hendødde, (v. 14).

De engang afhandlede Sager/ Mand atter for Retten ey tager,/ I Guds Ord ey eller befalis,/ At Skylden skal to gang betalís. (v.15).

(Del 2 av denne artikkelen kommer i neste nummer)

”...Hele Mjøsa er hvit”

100 år med Rolf Jacobsen

AV KJELL ARNOLD NYHUS, FENGSELSPREST, nyhus-ka@online.no

”Religiøsitet er trolig hovedmotivet i Rolf Jacobsens forfatterskap. Det er i stor grad oversett”. Dette skriver Christian Kjelstrup (redaktør i Aschehoug) i et essay, ”Guds hjerte vet vi ikke”, i Morgenbladet 2.-8. mars 2007. Endelig noen som skriver det mange av oss har ant, men uten adgang til det litterære parnass. Vi er nok flere som savner en kvalifisert

religiøs resepsjon av Jacobsens forfatterskap. 'Modernismens pioner i norsk lyrikk', det er den litterære sjablongen om Jacobsens lyrikk. Og en av modernismens forutsetninger - blir det ofte sagt - er Guds død. Har kritikernes og litteratenes lesninger vært blendet av ideologiske prosjektører? Det sies at norsk litteratur fra 60 til 80-tallet gjennomgående var areligiøs. Kanskje var det heller litteraturvokterne og formidlerne som var areligiøse? Det er helst leseren som ser eller lar være å se - den type religiøsitet vi finner i Jacobsens forfatterskap. For et religiøst indifferent og ignorant blick er selv en kalk og en krybbe uten religiøs ladning.

Hva slags religiøsitet finner vi hos Jacobsen? Det er en poetisert religiøs erfaring som naturligvis vender seg bort fra tradisjonelt kristelig språk og teologi. Den kommer ofte til syne i 'det fjerne', som mytiske urbilder eller som hemmelig skrift i naturen. Enhver med affinitet til den kristne mystikken vil hos Jacobsen finne tekster til umiddelbar gjenkjennelse.

Det er sagt at Jacobsen skriver dialogisk, knapt nok noen gang monologisk. Det er åpentbart sant. Han snakker ofte til et 'du', eller med et 'du' eller 'dere', eller med et inkluderende 'vi', leseren inviteres med i samtalen. Han legger replikker, bønner, brev, humor, avbrytelser, små fortellinger inn i diktene, altså språkformer som tilhører hverdagen. Han småprater ofte med leseren, med naturen, med gjensander, med Gud. Alle ting er samtale-

Rolf Jacobsen f.1907 - d.1994

Født i Kristiania, oppvokst i Solør

Debuterte i 1933, Jord og jern.

**Journalist og seinere redaktør i
Kongsvinger Arbeiderblad (Glåmdalen)
(33-45)**

**Meldte seg inn i NS og giftet seg med
Petra i 1940**

**Utgitt 12 diktsamlinger, den siste,
Nattåpent, i 1985**

**Sistnevnte solgt i 17 000 eksemplarer!
En av våre mest oversatte poeter.**

**Innstilt til Nordisk Råds Litteraturpris
3 ganger.**

**Dømt til 3 1/2 års straffearbeid etter
krigen.**

Ekskludert fra Forfatterforeningen

Konverterte til katolisismen i 1953

**Flyttet til Hamar og Hedemarken etter
sonet dom.**

partnere. Hans diksjon er lavmælt, slik også hans religiøsitet. Den presser mot grensene, veier, stiller i relieff og spør: "Vet du noe?" "Fra hvilken stjerne kommer du?"

I fortsettelsen vil jeg konsentrere meg om to motiver og ett lite påkøst grunnperspektiv på hele forfatterskapet: 1 Det profetiske eller apokalyptiske blikket. 2 Blikket for de små, for det tause og lavmælte. 3 Det mystisk/platonske overlyset.

Det betyr at mange dikt med direkte religiøs tale faller utenfor synsfeltet, også slike som legger seg nærmere tradisjonell kristen språkbruk, det gjelder f.eks. slike ønskedikt som "Morgnebønn" og "Guds hjerte".

Det apokalyptiske blikket

Jacobsen lyrikk bærer på en radikal kultur- og samfunnskritikk som topper seg når den konverterer til framtidsangst. Den kan anta helt apokalyptiske dimensjoner. "...uhyggelege ting venter på oss", sier han et sted, og i diktet *Lyskifte* ser han hvordan vår sivilisasjon har uttømt sin tid:

kloden heller lyset sitt over på den andre siden

(...)

*Her har vi brukt opp vår dag
og må nøye oss (...) med mørket som rekker helt til verdens ende.*

Denne sterke fornemmelsen av avskjed og undergang finnes i mange av Jacobsens tekster. "Det er sent på jorden", sier han gang på gang. Eller slik som i *Langsomt* :

*Hvor finner vi nu
det som kan binde sammen det spredte.
stien i stjernene, kompassnålens veier*

(...)

For det er sent

"Hva skal vi gjøre med de nye prestene", spør han. De er teknologer, støymakere, politiske og økonomiske makthavere, "trykk-svartestrommenes evige Niagara. Nilfloder av halvtente tanker" (*Tenk på noe annet*). Prestene "leser sine nye paternostre, laudes / og litanier med flimmerord og EDB". Det uhyggelige er at deres nye templer av noen, seerne, blir avslørt og gjenkjent som krematorier. Jacobsens klare bevissthet om "endetid" skjerper syn og sans for tegn og varsler. Da han under et opphold i

Assisi (han tok for øvrig navnet Fransiscus da han konverterte i - 51), hører byens kirkeklokker, forvandler de seg i hans sinn til brevduer, til fredsduer fra Gud (fugler er ofte å finne som formidlere mellom høyt og lavt, eller mellom Gud og mennesker og vice versa i Jacobsens poesi). Men varselklokkene finner ingen resonansbunn:

Hør klokketonene fra Assisi ved aftentid,

når de som trette fugleskarer vender hjem igjen:

"Vi fant dem ikke - fant dem ikke - fant dem ikke."

- Ikke EN som ville skjenke oss sin kappe.

- Ikke EN som ville legge ned sitt sverd.

Et av Jacobsens mest uhyggelige dikt står å lese i samlingen *Pass for dørene - dørene lukkes* fra 1972, i seg selv en allusjon til apokalypse og dommedag.

Kniver kniver overalt de skjærer

verden opp med kniver

(...)

Noe tas bort og tas bort hver dag

og avfallsdyngene blir stadig større

- jeg er redd. Snart ringer de hit

fra renholdsverket.

Angsten rir oss, verden klippes opp, dekonstruksjon fører oss uvegerlig mot destruksjon. For "de får det ikke sammen igjen vil ikke gro", sier han i samme dikt.

Allerede i samlingen *Hemmelig liv* fra 1954 skriver Jacobsen om undergangsangsten som ikke taler mindre sterkt i dag med klimaendringene som truende bakteppe. Truslene mot naturen, og mennesket innvevd i den, var Jacobsen blant de første som skrev om. Litteraturviteren Per Thomas Andersen skriver i sin litteraturhistorie at "det kjente diktet *Landskap med gravemaskiner* (1954) er blitt betegnet som et av de aller første grønne dikt i Norge" (Norsk litteraturhistorie. Oslo 2001). Ei linje fra diktet har ikke sluppet meg siden guttedagene: "De skal arbeide i århundrer og tygge blåklokkene om til asfalt". Kraften i gode språkbilder er nesten uutømmelig.

I *'Stavkirker'* beskrives kirken, så vel som hele menneskeheten, som et skip på vei mot ukjente kyster. Hva venter oss? Vi er som Columbus på vei mot et land vi ikke kjenner, ja, vi vet ikke en gang om det finnes noe tilholdssted, noen framtid:

*Angst overalt, selv Columbus er redd nu
Der hildringer lokker dem frem og vinden har
slangetunger.*

*Stjernene stirrer urørlige ned med avsindige jern-
øyne,*

*Alle dager er onde, det er ingen redning mer, men
vi*

seiler, seiler, seiler.

*Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini.
(3. vers)*

Det er dystert og maner fram en apokalyptisk skrekk. Er vi ute og seiler, har vi mistet den kontrollen vi trodde vi hadde? Jacobsen er en kristen apokalyptiker, han er ikke uten håp. De tre strofene er rammet inn av den første linja i Salme 113, sitert fra *Vulgata* - katolikk som han var. Diktet starter med en allusjon til trosbekjennelsen: "jeg tror på de mørke kirkene (...) de som lukter av solbrannen" og med et tematisk omkved i Jacobsens lyrikk: Vi har mistet noe! "...fra tider som kanskje eide mer kjærlighet." Eller slik:

"regnets bokstaver vi ikke mer kan lese / (...) alt er kommet bort." (*Skrift i vinden*)

Stavkirker er nesten en besvergelse til den Gud som holder sjeler og skip i sine hender. Han kan ikke la seilassen ende i forlis, død og glemsel. Apokalypsen kjenner jo til en ny begynnelse ved stupet, på randen av det totale sammenbruddet.

Blikket for de små, det tause og lavmælte

Vi må finne tilbake til noe som egentlig er umistelig, og - håper diktes jeg - alle har vi en følelse av at "vi har det like på tungen":

*For dette har vi glemt, at jorden er en stjerne av
gress,*

*en frø-planet, rykende av sporer som skyer, fra hav
til hav,*

*et fokk. Frø biter seg fast under brostenene
og mellom bokstavene i mitt dikt, her er de. (Fra
'Grønt lys')*

Jacobsen er seeren, profeten som ser farene som truer, med mindre vi finner tilbake til vårt tapte jeg, til naturen, til Gud, til "stillheten etterpå", eller til de små, det enkle. Naturen er ofte et sted hvor sannhet skjuler seg, hvor skjønnet finnes, hvor visdom kan komme til

syne, ja, hvor Gud selv kan åpenbare seg. Helst i det uanselige: Gresset, stillheten på undersiden av hvert strå, sangen under en stein, barn, frø, småord:

Ord

bare små

små ord

og lavmælt

nesten uten pust

for oss

som brukne strå

ord uten lys

og nesten uten form,

ord som hos trær

små halv-ord (...)

("Lavmælt")

I et rart og artig dikt, *Briefing* (1972), lar Jacobsen de små barna være horisonten mot hvilken vi skal forstå hans ord om de små ting. *Gud sa: De små.*

La dem komme til meg.

Pst. alle små. Over her. Still i kø

små hender silkesokker tanker

lys og luft små ord og gjerninger

små hus, små land små dyr og blomster

revebjelle og linnea. De store

*lar vi seile. Alle små velkommen vær. Ikke så redde
da.*

Kom så.

Kom så (...)

Legg merke til hvordan samtalen mellom Gud og de små nærmest blir som en sammenvergelse, Gud hvisker bak ryggen på de store: Pst, pst, kom over hit, bli med meg. De store lar vi seile...Det er en fortrolighet mellom Gud og de små, en allianse, og leseren kan ikke la være å tenke på Jesu ord: "Far, (...) du har skjult dette for vise og forstandige, men åpenbart det for umyndige små." (Matt. 11, 25)

Det bortglemte, som kanskje bærer livets mysterium, kan åpenbares på nytt. Diktet slutter slik: "... og alt som er / kommer igjen / - også jeg. Sa Gud."

En dag kommer han eller hun, sannheten, og banker på døra vår, sier Jacobsen. Hun vil inn. "Klærne i laser. Hun er syk / Hun har et barn på armen." (Sannheten) Vi må åpne oss for det overraskende, sannhet nedenfra, den er kledd i noe annet enn det som går for å være korrekt

og attråverdig. Sannheten kommer uten selv-erklæringer. "Nøler du? / Du også."

Kanskje et av de mest kjente og viktigste av de religiøse diktene til Jacobsen er titteldiktet *"Stillheten etterpå -"* (1965). De religiøse og kristne konnotasjonene er ikke til å ta feil av. Stillheten er tilstede over alt, ..."kom hjem til stillheten etterpå...

Den finnes både i det lille og skjøre, "bor i gresset", men den finnes også "som slag av mektige klokker", eller som "blodsprøyt mot pannen". Hva skal dette bety?

Stillheten blir skildret på paradoksalt vis og ved hjelp av oksymoroner, som f.eks. "stillheten som møter deg som tordenen underveis". Oksymoronet er en stilistisk figur som kan ta opp i seg tilsynelatende motsetninger, som forener forskjeller til en høyere enhet, som ikke differensierer, men sammenfatter. Slik driver diktet oss mot det Ene, mot Gud, kanskje det er han som er stillheten, "som venter i trappene til alle er gått"?

(...)

*Stillheten som bor i gresset
på undersiden av hvert strå
og i det blå mellomrommet mellom stenene.
Stillheten
som følger etter skuddene og etter fuglesangen.
Stillheten
som legger teppet over den døde
og som venter i trappene til alle er gått.
Stillheten
som legger seg som en fugleunge mellom dine
hender,
din eneste venn.*

Her dukker fuglen opp igjen. Nå som en fugleunge mellom våre hender, "din eneste venn". Er det Guds hjerte vi kan kjenne banke mot huden? Er det slik troens kår er?

"Det er alt for sent", sies det i samme dikt. For Rolv Jacobsen ble det også sent - for sent - å snu. Han gjorde fatale feil under krigen. Han dømmes til 3 1/2 års fengsel for landsvik og mister borgerretten i 10 år. Han var knust, kjenner seg kanskje som en fugleunge blant jagende ulver. Han skriver gripende brev til sin kjære Petra, angrer og ber. Han slipper ut av interneringen og møter skrå blikk og stengte dører over alt. Han er stigmatisert, et ugras i

det norske blomsterbedet som nå luket og rensket. Han blir katolikk i 1951, og samme år kommer diktsamlingen "Fjerntog". Her finnes et dikt som nesten roper etter en biografisk lesning. Jacobsen er en stygg tistel, men også for den kommer en sommer, "drømt i Guds hjertes dyp". Det er et dikt om nåden:

(...)

Lukk opp dine øyne tistel, din dag er inne.

La ikke dine fattige klær beskjemme deg.

*Humlene venter deg, og øyestikkerne, og de glade
frosker i grøftene,*

*for også du har et lys å bære, mildt som dyreøyne:
tålmodighet.*

Det platonske/mystiske overlyset

Det er 23. oktober - 07 og jeg står utafør det gamle trehuset i Skappelsgate 2 i Hamar. Her bodde Jacobsen fra - 62 til sin død i -94. Jeg lurar på hvor mye av Mjøsa han egentlig kunne se fra huset. Huset vender ryggen mot byen og åpner seg mot Mjøsa og Skibladnerbrygga. Det er mørkt, og ei bru av månelys skjelver utover en blank Mjøsa. St. Torfinns kirke ligger et steinkast bak meg, Jacobsens åndelige hjem. Han hørte ikke bare klokkene rope i Assisi, og Skriftens tiltale under messen. Jacobsen hørte også toget snakke (jernbanelinja går helt inn til huset), dynamoen synge, ja, han hørte hva vindusviskerne sa til bilistene og hva trærne hvisket i skumringen. Og Mjøsa kan skrive, mente han:

(...)

I dag er det blåsevær ute. Hele Mjøsa er hvit.

*Sitte og se her på sneen og vinden
som skriver på den med usynlig blekk.*

(...) *Noe de ikke vet ennå.*

*Bortenfor lydene og lyset. Sannheter
utenfor sannhetene.*

(...) (*Mediadiktet*)

Det er vinter og Mjøsa har lagt seg. Alt er hvitt og utvisket - det er da hellig skrift oppstår. I mange dikt nærmer Jacobsen seg det uut-sigelige som konnoterer stillhet og taushet. Han forsøker - som skrivende romantikere og mystikere alltid har prøvd - å plassere seg mellom språket og språkløsheten, avsløre og skjule i en og samme språkakt. Noen ganger søker diktet å tømme seg for ord, slik som i det før siterte diktet: "frø biter seg fast (...) mellom

bokstavene i mitt dikt", eller slik: "...diktets munn / har den laveste av alle jordens stemmer, / nesten som gresset" (*Blind sang*). Welhaven uttrykte dette 'prosjektet' på programmatisk vis i "Digtets Aand":

*Hvad ei med Ord kan nævnes
i det rigeste Sprog,
det Uudsigelige,
skal digtet røbe dog.*

Idéhistorisk og estetisk står mystikken og romantikken i gjeld til platonismen. At Jacobsen skulle stå i en slik tradisjon vil nok mange protestere mot. Det henger nok nøye sammen med den før nevnte resepsjonshistorien av Jacobsens forfatterskap. Jeg tror Jan Inge Sørbø like fullt har sett noe avgjørende i *sin* lesning av Jacobsen :

"Dette at det ligg ei stille i alt som er, og at det peikar mot sjølve lyskjelda i tilværet, det minner faktisk litt om Egil A. Wyllers omgrep "Enhet og annethet". (Wyller er erklært platoniker, min bemrkn.) Over tilværet ligg det uerkjennbare Eine, som vi ikkje kan seia noko om, men som likevel kaster lys over alt vi kan seia noko om. I erkjenninga stig vi opp mot dette, til vi kjem til grensa for erkjenninga. Deretter stig vi ned att til det Andre, som får verd og lys over seg frå det vi ikkje kan erkjenja."

(Jan Inge. Sørbø: Essay om teologi og litteratur. Det norske Samlaget. Oslo 1994)

Det er nettopp denne erkjennelsesveien vi ser i mange av Jacobsens dikt: Observasjon av det Andre - gjerne konkret, sanselig, så begynner gjenstandene 'å tale' eller 'skrive' som henvisninger til det som er "bortenfor lydene og lyset". Diktet stiger opp, eller inn eller ned - inntil det må ta av seg skoene og stanse. Bevegelsen går så tilbake til mjøsisen, til klokkene og trærne, til tislr og humler og småord. Diktets jeg - her Jacobsen selv - veit kanskje ikke mer ved diktets avslutning, men han har nye spørsmål der han sitter og ser utover Mjøsa: *For under sneen ligger jorden / og venter. Full av groe. Full av håp. Vet den mer / enn vi?"*

Anelsen blir til bønn i diktet *Dies Illae*, en lovprisning full av higen etter det Ene:

Himmelens stjernevimmel skal ligge som et smykke om dine føtter,

*Herre
og fellene som dørheller for dine skritt,
den dag da alle ting er løst fra sine lover,
da fuglene bare er en sang, og fossen et hvitt lys
og skog og hav og søvn er en ting: dyp musikk.
(...)*

Amen.

Rolf Jacobsen: *Alle mine dikt*. Gyldendal Norsk Forlag. Oslo 1990

Kirkesplittelse: et nødvendig onde – eller gode?

AV BJØRN SANDVIK

Professor Pål Repstad hadde for 14 år siden en meget interessant artikkel i Tidsskrift for kirke, religion og samfunn med tittelen "Pluralisme og religion. Paradigmeskifte i religionssosiologien?" (hefte 2, 1994. s.150ff). Artikkelen bygger på hans prøveforelesning for den filosofiske doktorgrad. Jeg har aldri helt kunnet slippe hans spørsmål om et nytt "paradigme" for analyse og forståelse av religionens stilling i et samfunn. Repstad siterer en kjent amerikansk forsker, som oppsummerer de to paradigmenes slik:

" Det tradisjonelle paradigmet i religions-sosiologien ser styrke i religiøse monopoler, og tilskriver dem evnen til å vedlikeholde en uutfordret "sacred canopy", som tas for gitt .

Det nye paradigmet ser på religiøse monopoler som svake, og knytter religiøs vitalitet til pluralisme og konkurranse".

Repstad har sikkert arbeidet videre med dette siden 1994 og har intet ansvar for mine fundringer! Sekulariseringsdebatten mellom representanter for de to syn har gått sin gang. Det som er sikkert, er at vi lever i et land som lenge har hatt et religiøst monopol. Langsamt, en sikkert ble monopolet avvirket, gjennom dissenterlov, fjerning av jødeparagraf, bortfall av dåpstvng, obligatorisk vigsel og konfirmasjon. Så fjernet Stortinget kristendomsundervisningen i skolen, noe som gjør at bestemmelsen i § 2 i Grunnloven om borger-

nes plikt til å oppdra sine barn i den "offentlige religion", henger nokså i løse luften.

Sekulariseringer er kommet langt i vårt land. Til tross for høyt medlemstall står kirken svakt, sammenlignet med mange andre land: Lav kirkesøkning, få, til dels forfalne kirkehus, svak bemanning i menighetene. Mange nordmenn mener at det er "normalt" med bare én kirke. En utenlandstur kan være nok til å få revidert en slik oppfatning. I utlandet ser en mange kirker, også forskjellige kirkesamfunn! Noen steder i verden, for eksempel i Amerika, er det kirker "på hvert gatehjørne". Nordmenn synes det er merkelig, lykkelig uvitende om at dette er "normalt", og at det er Norge som er "annerledes- landet".

Religiøse monopoler svekker kristendommens stilling, pluraliteten vitaliserer, slik lyder teorien. Kan hende er det vanskelig for en amerikansk observatør å bedømme folkekirkens styrke og svakhet. Ingen teorier innen samfunnsforskningen kan opphøyes til evige sannheter, men de kan utfordre til refleksjon. Vi må spørre: Har vi for få kirkesamfunn i Norge, trenger vi større mangfold, for å styrke kristendommen i vårt land?

Den norske kirke er splittet. Bispemøte, Kirkeråd og sannsynligvis Kirkemøtet er splittet og delt. Det fyller meg med uendelig vemod. Noen steder går et stille tog bort fra Den norske kirke. Rekrutteringen til kirkelige

tjeneste går tregt. Der homofilisaken slår ned i lokalmenighetene, trekker noen av de mest aktive seg tilbake. I Norge har vi sterke organisasjoner som har etablert seg som selvstendige netterverk innenfor kirken. I fremtiden vil de nok organisere seg tydeligere som "kirke innenfor kirken". Kanskje må de løpe linen helt ut og etablere seg som egne trossamfunn?

Ingen kan si hva fremtiden vil bringe. Vi må imidlertid spørre: Er tiden kommet for en endelig avvikling av trosmonopolet, så vi får flere lutherske kirker i vårt land? Det kan føre til en etterlengtet vitalisering og styrking av det religiøse liv i bygd og by - ingen vet! Vi kjenner

dyp sorg over den splittelse som først og fremst noen biskoper har påført vår kirke. Men splittelse må ikke bli et skremmende spørkelse som lammer oss! Kamp for å bevare en ytre enhet, for enhver pris, må ikke gå på be- kostning av det en mener er rett.

Berit Helgøy Kloster, som har vært leder av et bispedømmeråd og medlem av Kirkerådet, har satt ord på tanker som går i samme retning som det jeg har anført. Hun takker 45 ungdommene ved Kvitsund Gymnas som vil melde seg ut av Den norske kirke (Vårt Land 11.oktober). Hun skriver: "Stå på og skap mangfold!" - Tankevekkende!

Nyhet!

Joseph Ratzinger
Pave Benedikt XVI

JESUS FRA NASARET

Fra dåpen i Jordan til forklarelsen på berget

En ærlig, lærd og engasjerende bok om personen Jesus, skrevet av vår tids fremste kristne leder.

"Jeg er overbevist om, og håper også at leseren vil se, at denne skikkelsen er mye mer logisk og historisk sett mye mer begripelig enn rekonstruksjonene som vi er blitt konfrontert med de siste årtier."

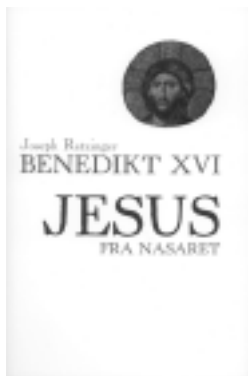
Benedikt XVI

"Jeg har hatt glede og utbytte av å lese Pavens bok om Jesus. Han er i god samtale med nyere forskning om den historiske Jesus og er opp- tatt av Mannen fra Nasaret i hans jødiske om- givelser. Samtidig lodder han dypere, inn til hjertet i vår tro på og bekjennelse av Jesus som Herre og Messias. I en tid der det kristne gudsbilde utfordres, er det berikende med en slik bok om Ham som har brakt og bringer Guds rike og Guds nærvær inn i våre liv."

Ole Christian Kværne, biskop i Oslo

"Jeg er på mange måter en beundrer av pave Benedict XVI. Han er uten tvil en av de største kristenledere i vår tid, med en sjelden evne til å analysere den kulturelle og åndelige situasjonen i Europa, og med en modig og tydelig kristen profil. Når han nå skriver om Jesus, er det ikke bare interessant for katolikker, men en økumenisk begivenhet med store kulturelle ringvirkninger. Boken bør leses av mange."

Vebjørn K. Selbekk, redaktør i Magazinet

Kr 378,-

Lærerrådet om homofili

AV STEIN MAGNUS AANDERAA

Lærerrådet ved Menighetsrådet gjorde 5. mai 2007 et flertallsvedtak der rådet gav en vurdering av Lærenemndas uttalelse. Vedtaket er publisert i Luthersk Kirketidende nr. 14 og 16.

For mange ektefeller betyr det nære fellesskap mer enn det seksuelle. Den viktigste grunnen til homofilt partnerskap er nok den forpliktende nærhet som ikke utelukker homoseksuelle handlinger. Hvis homofilt partnerskap ikke blir tillatt for prester, vil den homofile ikke kunne både få nært fellesskap og prestetjeneste. Et slikt yrkesforbud er urimelige så lenge forbudet ikke er godt begrunnet. Jeg kan ikke se at Lærerrådet gir god nok begrunnelse.

Kjente Paulus til den formen for varige og stabile homofilt samliv som det er tale om i dag? (s. 416f og 474. Se også Lærenemnda s. 62ff og s. 66ff). De som støtter homofilt samliv, prøver å underbygge at Paulus i liten grad kjente til stabile homofile forhold og at han derfor ikke forholdt seg til problemet slik det er i dag. De som er mot homofilt samliv, prøver å underbygge at Paulus måtte ha hatt tilstrekkelig kjennskap. Poenget er imidlertid at uansett hvem som har rett, har argumentet ingen eller svært liten relevans. God fortolkning dreier seg i første rekke om å forholde seg til det som forfatteren skriver noe om og ikke det han ikke skriver noe om. Det er vanskelig nok å forholde seg til det som står.

Alle som tolker Bibelen, påvirkes av sitt menneskesyn. En av kildene til menneskesyn

er Bibelen selv, men det finnes mange andre kilder, blant annet våre erfaringer, også de homofiles erfaringer.

De homofile vil føle at et angrep på homofilt samliv er et angrep på deres menneskeverd. Et angrep på homofilt samliv vil være et angrep på de homofiles menneskeverd hvis homofilt samliv ikke er synd, ellers ikke. Det avgjørende er hva som er forenlig med Guds ord.

Halvparten av Lærenemnda legger stor vekt på 1 Mos 1,27.28 og 2,24 og kommer frem til at homofilt samliv er imot Guds skaperordning. Mennesket er skapt til mann og kvinne, de skal oppfylle jorden og mannen skal forlate sin far og mor og holde seg til sin hustru. Denne halvpart av Lærenemnda har også en tendens til å hevde at seksuelt samliv bare akseptabelt når det tjener forplantningen. Når skapelsesberetningen tolkes på den måten, kan ikke homoseksuelle handlinger aksepteres.

Lærerrådet nedtoner vekten på forplantningen: "Etter vår mening legger denne argumentasjonen for stor vekt på forplantningsperspektivet i Bibelens ekteskapstekster." (s. 416). Men når man ikke bruker 1 Mos 1,28 (oppfylle jorden) som argument mot homoseksuelle handlinger, hva er det da i 1 Mos 1 og 2 som kan brukes som argument mot homofilt samliv?

"til mann og kvinne skapte han dem" (1 Mos 1,27). For mannen gjelder at han skal "holde seg til sin hustru." (1 Mos 2,24) og om kvinnen står det at "Din lyst skal stå til din mann."

(1 Mos 3,16). Skaperordningen synes å være at enhver mann har evnen til å holde seg til en kvinne, og enhver kvinne har lyst på en mann. Den homofile mann kan si at jeg har ikke evnen til å holde meg til en kvinne, og den lesbiske kvinne kan si at jeg har ikke lyst på en mann. Det hjelper ikke om den homofile lever avholdende eller ikke, vedkommende kan ikke bekrefte eller avkrefte skaperordningen. Homofile personer kan ikke leve i samsvar med 1 Mos 2,24. Hvis vi tar 1 Mos 1-3 bokstavelig, skulle homofile personer ikke finnes. Skapelsesberetningen rammer ikke spesielt homoseksuelle handlinger, den rammer homoseksuell legning.

Det er ikke mulig ut fra skapelsesberetningen å begrunne at homoseksuelle handlinger er uforenlig med skapelsen uten at homofil orientering også er uforenlig med skapelsen. Dermed kan ikke skapelsesberetningen brukes til å avvise homoseksuelle handlinger.

”I denne argumentasjon er det sentralt at bibeltekstene som avviser homoseksuelle handlinger, ikke er å forstå som isolerte enkelttekster, men som uttrykk for guds vilje, slik det kommer fram både i omtalen av skapelsen og De ti bud (det sjette bud). Gud skapte menneskene som mann og kvinne i følge 1 Mos 1-2. Her er det uttrykt en orden i skaperverket som bekrefte gjennom hele Bibelen.” (s.474). Det ser dermed ut til at Lærerrådet støtter den ene halvparten av Lærenemnda slik det står side 84:”Homoseksuelle handlinger bryter med en grunnleggende orden i skaperverket og avvises av Skriften.”

Jeg har tidligere påvist (Luthersk Kirke-tidende nr. 8 2006) at det ikke kan påvises noen sammenheng mellom skapelsesberetningen og 3 Mos 18,22 og 20,13 der homoseksuelle handlinger avvises.

Den orden i skaperverket som kommer til uttrykk i 1 Mos 1-3, synes å vise at egentlig skulle ikke homofil legning finnes, og hvis den finnes, står det ikke noe om hvordan homofile personer skal leve.

Det sjette bud, du skal ikke bryte ekteskap, (2. Mos 20,14), gjentas i Det nye testamentet (Matt 19,18 og Rom 13,9). Budet handler ekteskap mellom mann og kvinne. Siden homofile personer ikke kan inngå ekteskap, handler ikke

budet om de homofile. Dermed sier ikke budet noe om hvordan de homofile skal leve.

Matt 19,1-12 handler primært om skilsmisse og gjengifte, sekundært om ekteskapet og skapelsen med henvisning til 1 Mos 1,27 og 2,24 (1 Mos 1,28 angående oppfylle jorden nevnes ikke). De viktigste nye som der kommer fram er at 1 Mos 2,24 ikke gjelder for evnukker. Dermed er det slått fast at det finnes unntak når det gjelder at mannen skal forlate sin far og mor og holde seg til sin hustru. Det står intet om homofili, og evangeliene gjengir ikke hvordan Jesus forholdt seg til homofili. Det fremgår ikke hvordan de homofile skal leve.

Det finnes ca. 10 lastekataloger i Det nye testamentet. To av disse (1 Kor 6,9-10, 1 Tim 1,9-10) inneholder avvisning av homoseksuelle handlinger. Jesus gjengir også en lastekatalog (Matt 15,19 og Mark 7,21-22), men der nevnes ikke avvisningen. I forbindelse med apostelmøtet i Jerusalem blir det som hedningene skal holde seg borte fra, nevnt. Homoseksuelle handlinger nevnes ikke. Det betyr at det er liten interesse for homofili i Det nye testamentet.

I løpet av de siste 50 år er kirkens forhold til skilsmisse, gjengifte og kvinnelige prester endret, tilsynelatende i strid med visse bibeltekster. Det er blitt brukt som argument for at vi heller ikke kan være bundet av homofilitestene. I Lærenemnda peker motstandere av homofilt samliv på at tekstene angående slaver, kvinnelige prester, skilsmisse og gjengifte ikke er entydige (Lærenemnda s. 118). Lærerrådet støtter dette (s. 418).

Angående skilsmisse og gjengifte er ikke tekstene entydige. Når kirken i dag har en annen holdning til slaveri og kvinnelige prester, er den viktigste grunnen at det som står om slaver og kvinner, er preget av datidens sosiale ordninger.

Vi har mange tekster i Det nye testamentet som viser respekt for slaver og for kvinner. Men om slaveri bør oppheves og om prinsippet om at kvinnen skal underordne seg mannen også bør oppheves, drøftes ikke. Tekstene om slaver og kvinner er preget av datidens sosiale system. Det er ikke rimelig at datidens sosiale system skal være forpliktende for oss.

Problemet skilsmisse og gjengifte er grundig drøftet i Det nye testamentet, også i evange-

liene. Det finnes mange tekster som angår forholdet mellom menn og kvinner. Så har vi tre tekster i Det nye testamentet som avviser homoseksuelle handlinger. Men ingen tekster i Bibelen peker på at det finnes menn som ikke har evnen til å holde seg til kvinner, ingen tekster som nevner at det ikke gjelder for alle kvinner at "Din lyst skal stå til din mann" (1 Mos 3,16). Det betyr at homofilspørsmålet ikke er drøftet i Bibelen.

Tekstene som avviser homoseksuelle handlinger, svekkes av at homofilspørsmålet ikke blir drøftet i Bibelen. Det blir ikke drøftet hvordan homofile personer skal leve.

Det finnes entydige tekster som vi ikke innretter oss etter. Jeg har i Luthersk Kirketidende 2006 s. 219-220 lagt vekt på hvordan Jesus forholder seg til bud, og hvordan Paulus legger vekt på den kristne frihet. Jeg har der lagt frem et kriterium for hvilke bud som er forpliktende. Jeg viser til drøftelsen der.

Jeg støtter Kirkerådets forslag. Det er viktig at det ikke skal være yrkesforbud for samlevende homofile personer. Derimot mener jeg at det ikke haster med en liturgisk ordning for velsegnelse av partnerskap. Det er en ulempe som vi bør kunne leve med. Jeg er motstander av felles ekteskapslov for heterofile og homofile.

Nyhet!

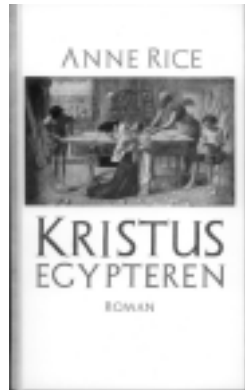
Anne Rice

KRISTUS EGYPTEREN

Roman

Hvordan var Jesus som barn?**Var han annerledes enn andre?****Hvis han var både sann Gud og sant menneske - når ble han klar over det selv og hvordan artet det seg for en sjuåring?**

Denne sterkt medrivende og særdeles velskrevne fortellingen om Jesu barndom i selvbiografiens form er en slags kryssning mellom en historisk roman og Tolstojs *The Gospels in Brief*. Anne Rice har virkelig maktet å gi en overbevisende og troverdig fremstilling av en ganske alminnelig gutt som vokser opp i en jødisk storfamilie, som alt fra fødselen av allikevel bærer på en både fascinerende og skremmende hemmelighet som er vanskelig å få tak i både for ham selv og hans omgivelser. Her er mer enn interessant historie - noe bort imot et trosvitnesbyrd!

Kr 298,-

FRA BOKFRONTEN

Lærd Jesus-meditasjon fra en mystiker på pavetronen

Joseph Ratzinger/ Benedikt XVI: Jesus fra Nasaret

Del 1: Fra dåpen i Jordan til forklarelsen på berget.

Oversatt av sr. Anne Bente Hadland, Oslo: Avenir Forlag 2007.

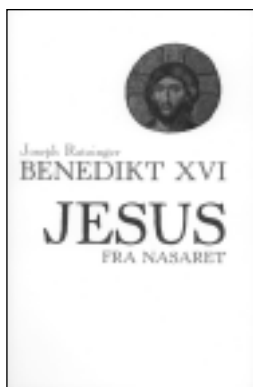
Når denne boka i løpet av kort tid har blitt en bestselger på både det tyske og engelske språkmarkedet, er det ikke bare fordi den er signert av den nye paven i Roma etter Johannes Paul II. Den har både faglige og litterære kvaliteter utenom det vanlige, og har allerede skapt debatt om den historisk-kritiske eksegeses begrensninger som tilgang til Bibelen og dens budskap.

I et forord forteller Benedikt om sitt møte med Jesusforskningen i sin ungdom i 30- og 40-årene. Mange begeistrede Jesusbøker tegnet den gang hans liv på jorden og viste hvordan han som Guds sønn åpenbarte Gud for menneskene. På 50-tallet ble dette bildet annerledes. Han møtte en historisk-kritisk forskning som fant en dyp kløft mellom "den historiske Jesus" og troens Kristus. Med encyklikaen *Divino afflante Spiritu* fra 1943 hadde også den katolske kirken åpnet for historisk-kritisk metode i bibelforskningen. En fremtredende katolsk representant for denne metoden i Tyskland var Rudolph

Schnackenburg, som i sine senere år innså hvilken trossnød den kritiske forskningen hadde ført til med sin innebygde skepsis mot muligheten til å rekonstruere et bilde av den historiske Jesus.

Benedikt ønsker å finne en vei ut av Schnackenburgs dilemma mellom kravet til kritisk vitenskapelighet og troens behov for et tydelig og pålitelig Jesus-bilde. Det gjør han blant annet ved å vise til det amerikanske programmet om "kanonisk eksegesis" som gjorde seg gjeldende på 70-tallet. Benedikt finner i dette en bekræftelse på at kritisk eksegesis kan forenes med et positivt syn på Bibelen som et helhetlig åpenbaringsvitnesbyrd, slik det også uttrykkes i det annet Vatikan-konsils konstitusjon *Dei Verbum*.

Han understreker sterkt at det historisk-kritiske arbeidet med bibeltekstene har sin store verdi, men vil at det skal suppleres med en troens holdning som leser dem som hellig skrift i kirkens rom. Hans bok om Jesus viser at han har "forsøkt å gå ut over den historisk-

kritiske utlegning og anvendt ny metodisk innsikt som tillater en teologisk tolkning av Bibelen." (s.16).

I et innførende kapittel kaster han "et første blikk på Jesu mysterium". Her tar han utgangspunkt i løftet i 5 Mos 18,15 om at Gud vil sende en ny profet slik som Moses. Dette er ikke et varsel om de kommende profetene i GT, for "Aldri mer sto det frem i Israel en profet som Moses, som Herren ga seg til kjenne for, ansikt til ansikt" (5 Mos 34,10). Uttrykket "ansikt til ansikt" minner om fortellingen i 2 Mos 33,18-23, hvor Moses får møte Herren, men bare får se ham bakfra. Det er denne mystiske erfaringen av en umiddelbar nærhet til Gud som gjør Moses til den store formidleren av den gamle pakts åpenbaring. Men den nye profeten skal ikke bare få se Gud "bakfra", som Moses. I slutten av Johannes-prologen møter vi Jesus Kristus som denne nye Moses. Han er den eneste som virkelig har sett Gud og som kan vise oss hvem han er. For han har levd og lever for Guds åsyn, i Fars favn, i den innerste enhet med sin Far (Joh 1,16-18). De som følger ham og tror på ham, skal få bli trukket inn i dette mystiske fellesskapet med Gud.

Dette synet på enheten mellom Jesus som Sønnen og Gud som hans Far er et kjernetema i Benedikts Jesusbok og går igjen i alle de ti kapitlene som følger. Også framstillingen av den synoptiske Jesus er preget av dette johanneiske grunntemaet: "Jeg og Far er ett" (Joh 10,30). Vi får følge en bibelmeditasjon som ikke vil la seg bremse av den historiske analyses strenge kriterier, men som vil tolke alle evangeliene i lys av hverandre og i lys av GT. Også de øvrige skriftene i NT samt kirkefedrene og kirkens historie vil han la hjelpe oss til å forstå tekstenes merverdi ut over det historiske. Jeg kaller det en "lærd" meditasjon fordi framstillingen er preget av omfattende kunnskaper og stadig også står i dialog med fremstående representanter for katolsk og protestantisk bibelforskning.

De to første kapitlene tar for seg fortellingene om Jesu dåp og Jesu fristelse. I Jesu dåp ser Benedikt sammen med kirkefedrene et frampek mot Jesu død og oppstandelse. Både dåpen og døden er et uttrykk for at Jesus tar menneskenes skyld på seg. I Jesu dåp er både Far og Sønn og Den hellige Ånd til stede. Slik

viser Jesu dåp også framover mot den kristne dåpen, som i misjonsbefalingen er en dåp til "Faderens og Sønnens og Den hellige Ånds navn" og er veien inn i disippelfellesskapet og etterfølgelsen.

I tolkningen av fristelsesberetningen trekkes det også lange linjer framover, med kritiske utblikk til vår egen tid. Fristelsen til å gjøre steiner til brød kan være kirkens fristelse til å gi etter for marxismens krav om å gi den materielle nøden første prioritet. Brødunderet lærer oss at Jesus ikke er likegyldig til menneskers sult, men brødet skal ikke prioriteres framfor Gud selv og lydigheten mot ham. I nattverden er Jesus selv blitt brød for verden i et brødunder som aldri vil bli uttømt, og som blir en utfordring i forhold til Vestens rendyrking av materiell hjelp og teknokratiske løsninger. I den andre fristelsen bruker Djevelen skriftord som argument, og Benedikt assosierer dette med den russiske forfatteren Solovjev's fortelling om Antikrist, hvor Antikrist blir utnevnt til æresdoktor i teologi ved universitetet i Tübingen. Også bibelutlegning kan bli et instrument for Antikrist! Jesus ville ikke springe ut fra templets tinde og gjøre Gud til tjener for seg, men fra korset sprang han inn i dødens mørke, i visshet om at også der ville han bæres av Guds gode hender.

I den tredje og siste fristelsen reises spørsmålet om hva som egentlig forventes av verdens frelser. Fristelsen er å ta makten i verden for å gjøre den bedre, og denne fristelsen har vært aktuell i historien både i det kristne keiserdømmet og i det verdslige pavedømmet. Mot dette stiller Benedikt en korsteologi, hvor frelsen bringes ved å gi avkall på makt. Hva har da Jesus egentlig bidratt med, spør Benedikt: "Ikke kom han med fred til verden, ikke sørget han for mat til alle, og verden er fortsatt ikke blitt et bedre sted. Hva har han gitt oss? - Svaret er ganske enkelt: Gud. Han har gitt oss Gud. Den Gud som viste sitt åsyn for Abraham og Moses og profetene, som langsomt trer frem i visdomslitteraturen... Jesus har seiret i kampen mot Satan. Mot den løgnaktige guddommeliggjøringen av makt og velstand og mot det løgnaktige løftet om at fremtiden sikres gjennom makt og økonomi, stiller Jesus Gud og Guds eksistens, Gud som menneskets sanne og høyeste gode." (s.41-42).

Et kortfattet kapittel om Guds rike gir et historisk riss av ulike oppfatninger av dette hovedbegrepet i Jesu forkynnelse. Benedikt advarer mot en sekulær forståelse av riket som særlig har vunnet fram i katolsk teologi, hvor riket "rett og slett vil være en verden hvor rettferd, fred og skapningens opprettholdelse blir ivaretatt" (s.47). Problemet med dette er at Gud er blitt borte. Troen og religionene blir midler til å nå politiske mål. Mot dette vil Benedikt betone at Guds rike er nærværende i Jesus som Sønnen, og i Den hellige Ånds gjerning i kirken. Også Bergprekenen er kristologi og taler om Guds nærvær i Jesu liv og virke. Vi aner vel i dette avsnittet en refleks av Benedikts oppgjør med frigjøringssteologien den gang han som kardinal Ratzinger ledet den viktige troskongregasjonen i Vatikanet.

I kapitlet om Bergprekenen behandler Benedikt saligprisningene og drøfter Jesu forhold til loven. Her henviser han utførlig til den jødiske forskeren Jacob Neusners bok "A Rabbi talks with Jesus", og finner hos ham en bekreftelse på at Jesu kjennemerke er hans særegne autoritet som Guds Sønn. Jesus forstår seg selv som Loven, som Guds eget ord, og slik kan Bergprekenens "men jeg sier dere" forbindes med Jesus som Logos i Johannesprologen. Jesu myndige tolkning av Guds lov og vilje blir dermed også punktet hvor rabbinen respektfullt må si at han ikke kan følge ham.

Et høydepunkt i boka er kapitlet om Herrens bønn, der Benedikt blant annet drar veksler på kirkefaderen Cyprians tolkning i De dominica oratione. I de følgende kapitlene behandler Benedikt disiplenes rolle og tre lignelser fra Lukasevangeliet, Peters bekjennelse og forklarelsen på berget. Til slutt tar han opp "Jesu utsagn om seg selv", hvor han særlig går inn på selvbetegnelse "Menneskesønnen", "Sønnen" og "jeg er". Her blir det tydelig hvordan Benedikt vil lese de synoptiske evangeliene Jesusbilde i lys av Johannes-evangeliets høykristologi, og lar alle fire evangeliene peke fram mot Nikea-konsilets homoousios: Sønnen er av samme vesen som Faderen.

Benedikts bibelmeditasjon er båret av en mystikers betagende innlevelse i Sønnens enhet med Faderen sammen med grundig

kjennskap både til kirkehistorie og bibelforskning. Dette gjør boka hans til berikende lesning. Flere ganger under lesningen har jeg spurt meg selv om vi som har latt oss styre av den historiske forskningens strengere tolkningskriterier i virkeligheten har gitt våre studenter steiner for brød. Benedikts bok er en velsignet hjelp til å se rikdommen i evangelie-tekstene.

Likevel har lesningen av boka også etterlatt kritiske spørsmålsteget i marginen. Det gjelder ikke minst kapitlet om Johannes-evangeliet, som er skutt inn mellom behandlingen av de synoptiske tekstene. Han starter med å påpeke en viktig forskjell mellom synoptikerne og Johannes: Hos synoptikerne er Jesu enhet med Faderen "skjult under hans menneskelighet", mens "hos Johannes er Jesu guddommelighet utilslørt" (s.143). Men dermed er det reist et historisk problem, som Benedikts framstilling tilslører mer enn den avdekker. Jeg er helt enig i vektleggingen av Johannes-evangeliets forankring i GT og dets tilknytning til et øyenvitne, som Benedikt i tilknytning til bl.a. Martin Hengel hevder mot de mange mer gnostiserende tolkningene som har versert. Men det foreligger klare konflikter mellom Johannes og synoptikerne når det gjelder kronologisk innordning og saklig presentasjon av Jesu liv og budskap, og mange av Jesu ord hos Johannes er mer forståelige i en urkristen kontekst enn i rammen av Jesu liv. Nettopp fordi Benedikt vektlegger inkarnasjonen som Jesu historiske fremtreden i sin samtid, burde han her skjelnet klarere mellom en historisk teksttolkning og Johannes-evangeliets "kanoniske" tolkning hvor Jesu liv får overlys fra Jesu oppstandelse og fra Åndens veiledning til hele sannheten.

Et enda større spørsmålsteget vil jeg stille til Benedikts tolkning av Guds rike, hvor det eskatologiske aspektet nærmest har gått tapt. Selv Fadervårs bønn om at Guds rike må komme, gjelder ikke at Gud må opprette sitt fremtidige frelsesrike, men at vi må få "et lyttende hjerte slik at Gud får råde og ikke vi" (s.100). Dette henger sammen med at Benedikt, som så mange eksegeter, definerer Guds rike som Guds herredømme eller Guds kongsmakt (s.48), i strid med den overveiende bruken av dette begrepet i evangeliene, hvor det

har konkrete og romlige konnotasjoner. At Mark 9,1 ("Noen av dem som står her, skal ikke smake døden før de ser at Guds rike er kommet i kraft") ikke viser til det eskatologiske Guds rike, men til den følgende fortellingen om forklarelsen på berget (s.200), er en svært urimelig tolkning. I verset foran tales det om at Menneskesønnen kommer med sin Fars herlighet sammen med de hellige engler for å holde dom. Og parallellteksten hos Matteus erstatter uttrykket "Guds rikes komme med kraft" med "Menneskesønnens komme med kongsmakt" (Matt 16,28). Dette går åpenbart på parusien, ikke på forklarelsen! Det vil bli spennende å se om eskatologien kommer mer til sin rett i bind to, hvor Jesu eskatologiske tale bør få et kapittel.

Til saligprisningene er det en svakhet at Benedikt legger den gamle hypotesen om en særskilt anawim-fromhet til grunn: tanken om at "de stille i landet" eller "de fattige fromme" har utgjort en særlig retning på Jesu tid ved siden av fariseere og saddukeere. Denne tesen levde videre i NT-forskningen fram til midten av forrige århundre lenge etter at den var lagt til side som tolkningsnøkkel til Salmenes bok. Den bedendes selvbetegnelse "jeg er fattig og elendig" viser i klagesalmene ikke til sosial eller økonomisk status, men til den bedendes avhengighet av Gud, og kunne brukes både av rik og fattig. Tanken om de "fattige fromme" gir naturligvis en behagelig harmonisering av Matteus- og Lukas-versjonen av saligprisningene. Men den fører også til en moraliserende tolkning av dem. At Guds rike i saligprisningene er en gave gitt i tomme hender, av Guds nåde alene, blir borte.

Når det gjelder stoffutvalget, er det påfallende at ingen av Jesu helbredelsesunder eller demonutdrivelser tas fram til behandling. Både brødunderet, vinunderet og Jesu vandring på sjøen behandles ut fra sin sakramentale og kristologiske betydning. Men bildet av Jesus i konkret møte med mennesker i sykdom og nød, blir borte, og bildet av hans måltidsfelleskap med tollere og syndere er bare berørt i en bisetning. Jesus forkynte ikke bare det første store budet om å elske Gud av hele sitt hjerte, men også et annet som er "like stort": å elske sin neste som seg selv. Den dimensjonen blir bare en parentes i Benedikts gjennomgang av

lignelsen om den rike mann og Lasarus. I Lasarus' skikkelse ser Benedikt en henvisning til Jesus på korset, naken og full av sår (s.141). En slik Kristus-mystikk kan nok ha sin verdi. Men i fortellingen er ikke Lasarus en invitasjon til Kristus-meditasjon, men til handling i nestekjærlighet. Hans nød er et rop til den rike og hans fem brødre om at de må vende om i tide. Og i Jesu budskap er sann omvendelse ikke bare en ny holdning til Gud, men også en omvendelse til medmennesker som har det vondt. Jesu konkrete omsorg for medmennesker får ikke den plass den burde ha, i Benedikts Jesusbok. Også den bør være et tema for ettertanke, og framfor alt for etterfølgelse i handling.

Jeg nevner disse kritiske innvendingene fordi Benedikt selv i sitt forord sier at "Denne boken er på ingen måte et dokument fra læreembetet, men ene og alene et uttrykk for min personlige søken 'etter Herrens åsyn'" Ut fra det ber han uttrykkelig både om velvilje hos leseren og om kritisk motsigelse (s.16). Fra en slik forutsetning vil jeg mer enn gjerne anbefale hans bok til ettertenksom lesning. Den er et banebrytende forsøk på en tverrfaglig samtale fra en systematiker som ikke bare kjenner sin bibel, men også vil føre en konstruktiv dialog med kritisk bibelforskning. Den er preget av et langt liv som ansvarlig kirkeleder og varig personlig omgang med Skriften i bønn. Folkelig lesning blir den neppe. Men for prester og andre med en viss kristendomsfaglig utdannelse, vil den kunne bli årets bok som kan inspirere til fornyet og fordypet bibelstudium. Og kanskje enda viktigere: en bok til Jesus-meditasjon og en hjelp til å nærme seg det store mysteriet: at han som er ett med Far, har blitt en av oss og fortsatt vil være hos og med oss.

Hans Kvalbein

FRA BOKFRONTEN

Anmeldelse av "Kristus, egypteren" av Anne Rice

Avenir forlag, 2007. ISBN 978-82-494-0065-2

Jeg må innrømme at da jeg fikk denne boka i hendene, var jeg litt skeptisk. Å velge selv-biografiens form på vegne av et annet menneske, er i seg selv et dristig prosjekt. Å gjøre det på vegne av en 7-åring, er enda dristigere. Og når denne 7-åringen faktisk er Gud selv, er fallhøyden stor.

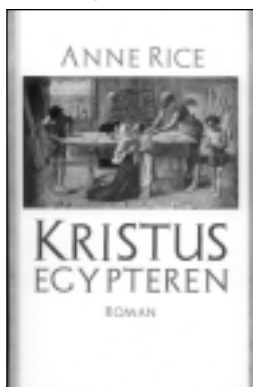
Anne Rice sin fortelling om Jesu barndom, i selvbiografiens form, tar utgangspunkt i en tilsynelatende hverdagshendelse i den 7-årige Jesus sitt liv. Men situasjonen blir fort ganske dramatisk og ser ut til å fremskynde familiens oppbrudd. Så følger vi ham derfra og ca et år framover i tid, med en del refleksjoner rundt ting som har hendt og har blitt sagt gjennom alle de første årene av hans liv.

Rammen er overgangen fra familiens tilværelse i Egypt, til en ny tilværelse i Israel og byen Nazaret. Den ytre fortellingen beskriver en eksil-jødisk livssituasjon, det dramatiske møtet med Det hellige land og Jerusalem i påsken, og hverdagslivet i en jødisk landsby. Den har mye direkte tale og mange dialoger. Den indre fortellingen består av Jesu refleksjoner rundt sin egen selvforståelse, merkelige ting som skjer, og den hemmeligheten om ham som han skjønner de eldre i familien bærer på,

men ikke vil fortelle ham om. Gjennom bruddstykker av samtaler Jesus overhører og selv er med på, faller en del av bitene rundt hans spesielle historie og oppgave på plass for ham.

Ann Rice har gitt ut 30 romaner, både barne- og voksenbøker. Mange av dem har en blanding av fiksjon og historiske fakta. Hun hevder selv at den historiske bakgrunnen i alle bøkene hennes - som spenner fra det 19. til det 1. århundre - er gjennomgående korrekt i forhold til tiden og rommet de plasseres i.

For meg virker det troverdig at hun har gjort et grundig forarbeid til denne boken, så langt min fagkompetanse rekker. Men jeg er litt usikker på hvor godt jeg liker måten hun utbreir dette på i sitt personlige etterord til boken. Det er spennende å få hennes egen trosfortelling som bakgrunn for boka - jeg begynte selv med etterordet, ut fra noe som sto på vaskeseddelen på baksiden. For meg er det på mange måter et pluss at forfatteren, hennes trosfortelling, livssituasjon og agenda trer tydeligere fram, så kan jeg være enig eller uenig i hvordan hun lykkes med sitt prosjekt. Men jeg opplever at det blir litt klamt, og en del overfladisk "name-dropping", som avsluttes som følger: "Dersom du har fulgt meg

helt hit, vil jeg takke deg. Jeg kunne ha hengt på en bibliografi som ville tatt pusten fra deg, men jeg skal ikke gjøre det.” (s.331). Jeg ville heller hatt bibliografien og selv tatt ansvaret for min egen pust. Eventuelt hatt et essay fra en forsker som gikk litt grundigere inn i de ulike forskningsstradisjonene rundt bokens tema og utviklingen av dem.

Når det gjelder sjanger, opplever jeg, som selv har barn på 5, 6 og 9, at 7 åringen Jesus er rimelig overmoden for alderen. Ikke alle hans refleksjoner blir like troverdige (jfr.”Men hva var den dype hemmeligheten i alt dette? Hva var meningen? Jeg måtte ikke misbruke den jeg er” (s.29). Nå sier også forteller-stemmen på et tidspunkt: ”...men siden jeg prøver å fortelle denne historien fra et barns synspunkt, skal jeg la det være med det (= noen tanker rundt gamle menneskers ansikter og rynker og hva de uttrykker). Men jeg blir altså litt forstyrret. Likevel - med tanke på at barn ble behandlet som voksne langt tidligere på den tiden og kanskje derfor også var det - og at Jesus jo ikke var helt gjennomsnitts verken som 7- eller 30 åring - er det utvilsomt et slingsringsmann for forfatteren her. Og jeg opplever at mange av refleksjonene og perspektivene som tas underveis, er spennende og gode, og stimulerer mine egne tanker rundt kjernen i min egen tro. Trigget av både pensumbøker, filmer og samtaler om tro og teologi har jeg tenkt nokså mye på hva det innebærer at Jesus var sant menneske. Og hva han selv tenkte om seg selv. Det er jo ikke noen av oss forunt å vite - men jeg er glad for Rice sitt bidrag. Jeg opplever selv at troen får næring fra en litt uvant kilde. Og at Gudsbildet mitt får enda noen flere farger. Fra før har alltid Jesus, på kne i Getsemane den torsdagsnatten, så full av dødsangst at svetten falt som blod til marken, vært en dyrebar del av mitt gudsbilde. Nå sitter jeg med sterke bilder av hvordan redselen og ensomheten ganske tidlig ble en del av Guds menneskeliv. Det rører ved meg.

Jeg kjenner langt flere muslimer enn jøder. Og det er mine muslimske venner jeg får assosiasjoner til når jeg leser om Jesu familie og miljø og hvordan religionen er en så selvfølgelig, tydelig og integrert del av hverdagen. Både kroppslig, psykisk og sosialt. Det utfordrer meg og inspirerer meg. Det samme

gjør deres ærefrykt for Gud. Samtidig opplever jeg at både den jødiske tro jeg møter i boka, og den muslimske tro jeg møter ofte i min hverdag som prest, nettopp ikke har den nærheten og fortroligheten til Gud som inkarnasjonens mysterium legger til rette for i den kristne tro. Som denne boken er med på å nære.

Anne Rice vokste opp i et strengt romersk-katolsk hjem, forlot kirken som 18-åring, og giftet seg med en overbevist ateist som 20-åring. Hun utga sin første bok i 1974 - da var hun 33 år. Etter hvert begynte en lang søke- og modningsprosess som endte med at hun i 1998 vendte tilbake til den katolske kirke. Prosjektet med denne boken beskriver hun som en besettelse etter å søke svar på grunnleggende spørsmål, som sentrerte seg rundt personen Jesus Kristus. Jeg opplever at fortellingen er båret av en intensitet og et engasjement som er forståelig ut fra disse personlige refleksjonene. Rice sier avslutningsvis: ”Når det kommer til stykket, er ikke vår Herre Kristus den ultimate overnaturlige helten, den ultimate outsideren, den ultimate uøddelige av alle?” Min leser-erfaring er at det faller enda enklere å svare ja på det spørsmålet etter å ha lest boken hennes. Det kan vel kalles en anbefaling.

Besøk gjerne hennes hjemmesiden på www.annerice.com for mer info.

Når det gjelder den norske utgaven, merker jeg meg at Eyolf Bergs oversettelse etter min mening flyter godt.

Sunniva Gylver

SØNDAGSTEKSTEN

Ernst-Modest Herdieckerhoff, Olav Fykse Tveit og Dirk Gieselmann

Åpenbaringstiden er tid for misjon

Biskopene har pekt på Kristi åpenbaringstid som en særlig anledning til å løfte frem den misjonerende dimensjonen i menighetens liv. Kirkemøtet 2005 slo fast at "som en bekjennende, tjenende og åpen kirke skal vi dele det gode budskapet om Guds frelse i Jesus Kristus med alle og slik være en misjonerende kirke. Sammen med hele den verdensvide kirke deler vi budskapet gjennom dialog, forkynnelse, fortelling og nærvær".

De to ordene "sammen med" er viktige. De uttrykker en bevissthet om å være sammen om et oppdrag. Men de handler også om noe konkret. De handler om lokaløkmensk samarbeid. De handler om å sende mennesker og penger i solidaritet med kirker andre steder i verden. Kirkemøtet peker også på en annen utfordring: å "legge til rette for at medarbeidere fra andre kirker kan gjøre tjeneste i vår kirke".

"Sammen med" kan også stå som en overskrift til de fire tekstgjennomgåelsene til åpenbaringstiden 2008. De er skrevet av to norske prester og to sørafrikanske prester, og er i hovedsak blitt til innenfor rammen av Pastoral erfaringsutveksling nord-sør, et samarbeidsprosjekt mellom Presteforeningen og Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM).

De sørafrikanske prestene tilhører Den evangelisk lutherske kirke i det sørlige Afrika. Mellomkirkelig råd har tatt initiativ til fornyede relasjoner til denne kirken etter at vanlig misjonsarbeid ble avsluttet fra norsk side. Ved inngåelsen av en samarbeidsavtale mellom denne kirken og Den norske kirke på Kirkemøtet 2005, sa biskop N.P. Phaswana blant annet dette: "En misjonerende kirke kan ikke vente med å handle til vi har fått fred og rettferdighet. Under apartheid måtte vi vitne om sannheten i evangeliet uansett hva det kostet av trakassering - også fengsling. Dere kom som fremmede til oss, og vi var fremmede for dere. Gjennom misjon har evangeliet brakt oss sammen slik at vi nå er en familie".

*Tore Laugerud
Daglig leder av SMM*

Nyttårsdag

1. januar 2008

*Matt 1,20b-21; Sal 103,13-18; Hebr 13,5b-8.***1. Dagen:**

En uke etter juledagen er Jesu navn temaet for gudstjenesten. Dette er naturlig fordi på Jesus ble omskåret på den åttende dag som alle jødiske guttbarn, dvs. han ble innlemmet i pakten som Gud har sluttet med sitt folk. Tradisjonelt har også navnevalget blitt knyttet til denne rituelle handlingen (jfr. Lk 2,21).

Samtidig er den første dagen i året en viktig milepæl i vår kalender: årsskiftet er tiden til å stoppe og reflektere over livet: hvordan har det gamle året vært, hvordan kommer det nye til å bli? Svarene kommer til å bli forskjellige, glede og sorg, fremtidshåp og bekymring er ikke fordelet likt blant folk. Det som imidlertid forblir konstant for alle som tror - uavhengig av hvordan man har det -, er Jesu nærvær i verden og den enkeltes liv. Det er godt minne oss og hverandre om at Jesus Kristus er med på veien også gjennom det nye året. Hans navn blir på denne måten en slags overskrift over det nye året, og menigheten får en bekreftelse på at også 2008 blir en annus domini. Både Salme 103 og Hebreerne 13 understreker denne basisen for det kristne liv.

2. To prologer:

De tre første evangeliene er nokså like, de følger samme tråd når Jesu historie berettes. Grunnmønsteret som Markus har satt, følges opp av de to andre synoptikerne. Men i motsetning til Markus, som begynner sin fortelling med Jesus som voksen mann, beretter Matteus og Lukas om hendelser som allerede ligger i Jesu barndom. Sammenligner en imidlertid disse barndomshistoriene hos Matteus og Lukas kan man ikke unngå å legge merke til at de er totalt ulike. Bare foreldrenes navn og fødestedet er likt. I tillegg kommer den hellige Ånds medvirkning. Det tyder på at målet ikke var å utvide en biografi om Jesus til også å gjelde barndommen. De to første kapitlene hos henholdsvis Lukas og Matteus er heller satt opp som prologer. Før den voksne Jesus opptrer og døpes av Johannes ønsker begge evangelistene å introdusere ham ved å si noe om hans betydning og hans plass i frelseshistorien.

Også Matteus tar oss inn i fortellingen rundt Jesu fødsel. Saken er bare at vi ikke hører noe som helst om selve fødselen. Det er bare noen omstendigheter rundt fødselen som berettes. Hvordan Jesus blir født synes å være et uinteressant spørsmål for den første evangelisten.

3. Jesu genesis:

Matteus er derimot opptatt av Jesu genesis i prologen til sitt evangelium. Spørsmålet som stilles er: Hvem er han og hvor kommer han fra? Og senere. - i kapittel 2: Hva er konsekvensene av at Jesus plutselig er der? Begge naturene til Kristus kommer altså tydelig frem allerede i prologen.

a) *Genesis I: han stammer fra mennesker, han er del av Guds folk:*

Evangeliets begynner med en ættetavle (Kap 1,1-17). Den beskriver tre ganger 14 generasjoner. Navnene som nevnes representerer en kort gjennomgang gjennom hele Israels historie. Den første bolken begynner med Abraham - hele folkets stamfar - og ender med kong David; hans regjeringstid ble sett på som høydepunkt i Israels historie. Den andre bolken begynner med David og ender med det babylonske fangenskap - historiens største nedtur for Israel. Tredje bolk forteller om slekten fra babylonsk eksil og går da til en enda større klimaks: til selveste Messias. Her går det altså oppover igjen. Jesus er m.a.o. en del av Israels historie. Det faktum at han både er av Abrahams og Davids slekt gjør at han kan kalles Messias.

b) *Genesis II: Han stammer fra Gud*

Etter ættetavlen følger 5 korte fortellinger som handler om noen av omstendighetene rundt Jesu fødsel, samt barnets skjebne i løpet av sin første levetid. Den første av disse (1,18-25) går ut på at Jesus ikke bare stammer fra mennesker, men også fra Gud.

For å formidle det tar evangelisten utgangspunkt i ættetavlens siste person, Josef. Og vi får vite at han ikke er barnets egentlige far. Dette ser ut til å skurre litt med hele ættetavlen, men juridisk sett er Josef Jesu far likevel. Det er han som tar ansvar, det er han som kommer til å fylle farsrollen.

Josef er forlovet med Maria. Dette innebar at en bindende avtale om ekteskap var inngått,

men at bruden fremdeles bodde hos sine foreldre. Den første mistanken i den situasjonen er utroskap. I gammeltestamentlig tradisjon er drømmen virkemiddelet som Gud bruker for å ta direkte kontakt med Josef. Han får beskjed om at det ikke dreier seg om utroskap fra Maria til side, men om Guds frelsesplan.

Josef beskrives som dikaios - rettferdig, dvs. han ønsker å leve nær Gud og etter Hans vilje. Budene er rettesnor for en rettferdig mann. Denne rettferdigheten viser seg først i at Josef til tross for sin berettigete mistanke ikke ønsker å føre skam over Maria. Etter at han er innviet i Guds plan stiller han seg til disposisjon for å innta farsrollen. Hans oppgave blir å ta vare på Maria og Jesus, og dermed også på Guds frelsesplan. Et eksempel på det er fortellingen om flukten til Egypt (2,13-15).

4. Hvem er Jesus for menigheten?

Ser vi næyere på avsnittet får vi tre forklaringer på dette spørsmål.

- Jesus er *Guds sønn*, på uforklarlig vis unnfanget ved den hellige ånd. I ham forenes Gud og menneske.
- Jesus er *Guds hjelp* for menneskene. Navnet er program: Jesus, fra Jehoshua eller Josva betyr Gud er hjelp.
- Jesu er *Gud med oss*. Han fødsel knyttes til løftet fra Jesaja 7. Der kalles Messias Immanuel.

Immanuel-tanken er hovedpoenget i dette avsnittet og danner en ramme for hele evangeliet. Den blir introdusert i vår perikope for så å dukke opp igjen i evangeliets siste vers når den oppstandne Kristus sier til disiplene: "Se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende."

Dette betyr for den troende menighet at Gud er til stede der kirken har med Jesus å gjøre. Jesus er Guds sønn, han er med når menigheten samles i hans navn (Mt 18,20) Løftene fra gammelt tid er oppfylt i ham. For Matteus er det vesentlig å peke på kontinuiteten i løftene fra gammel tid og til fullendelsen i Kristus.

5. Hermeneutisk problem:

Mens Lukas er veldig opptatt av det kultiske rundt Jesu fødsel - templet, omskjæring, navngiving og renselse - synes ikke dette å være noe stort poeng for Matteus. Også Jesu navn nevner

han mer i forbifarten. Hans hovedinteresse ligger på de store linjene i frelseshistorien. Og der han nevner Jesu navn, handler det om andre ting enn at det den skal være en nyttårs-påminnelse for menigheten: Evangelisten ønsker å tegne opp en forbindelseslinje mellom fedrenes tro og Jesu virksomhet. Han begynner sitt evangelium med å se bakover.

Tekstens poeng er med andre ord ikke det samme som kirkeårets tema. Jesu nærvær i menigheten og hos den enkelte er bare et sideaspekt for Matteus. Predikanten er nødt til å velge hvilket spor han eller hun ønsker å følge. Personlig synes jeg det er mer spennende å legge "Navnet Jesus - aspektet" litt til side og heller ta utgangspunkt i juleforkynnelsen for så bruke (hele) perikopen for å belyse Jesu oppgave i frelses historien. Det går an å bruke Matteus sin Immanuel-tanke og følge den videre. Vi har godt av å se de store linjene fra Abraham, David, Jesaja, Jesus og helt ned til våre menigheter. Og utsiktene våre ligger i forkynnelsen av navnet Immanuel - Gud med oss "alle dager inntil verdens ende".

6. Salmer:

92	Hør nå godt nytt
418	Med Jesus vil eg fara
64	<u>En krybbe var vuggen</u>
277	Stå opp og lova Gud
08	Ved krybba di der vil eg stå
423/0261	Jesus, det eneste
50	Høyr kor englar syng frå skya

ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF
Sokneprest i Skårer

Kristi openberingsdag

6. januar 2008

Tekst Joh 8,12

Livsens ljøs

"Ljos" har ein heilt sentral og spesiell plass i tekstane som ber Johannes-namnet i NT. Ein rask gjennomgang viser det, og vil gje mange tankar til preika over denne teksten. Det er ein referanse til skapinga så vel som frelsa og det nye livet i Anden. Og det er ikkje systematisk-teologiske skiljer mellom desse. Som fleire andre hovudord i Johannes-tekstane, er det ein nøkkel som låser opp mange dører. Eller kanskje heller ein skal seie: Som opplyser.

Det står her, som ofte elles, saman med eit anna nøkkel-omgrep: liv. Livet var ljøset (Joh 1,4). Den som lever i ljøset, har del i (koinonia) livet med kvarandre og i Gud (1 Joh 1,7). Ljos skaper liv, liv er liv i fellesskap. Mørket skil, mellom Gud og menneske, mellom menneske, og mellom menneske og natur. Den som følger Kristus, har fellesskap med han, vandrar ikkje i mørket, men har livsens ljøs. Det er ein meningstung genitiv som ein kan reflektere litt over her. Subjektgenitiv: Ljøset som høyrer livet til. Objektgenitiv: Ljøset for livet, livsens ljøs. Kvalifiserande: Det ljøset som er liv-gjevande.

Vi kan seie at Ljøset har fleire funksjonar i denne og andre Johannes-tekstar: Ljøset er skapande og gjev liv - fordi Gud er ljøs. Ljøset er avslørande, og vekker motstand. Ikkje minst hjå dei som trur dei har ljøset, jf. stridssamtalen med farisearane som fylgjer av Jesu utsagn i v.12. Ljøset er reinsande (1 Joh 1,9). Og ikkje minst: Ljøset viser veg, Ljøset er liv-gjevande, fordi Ljøset er kjærleiken frå Gud til mennesket. Det er Guds energi, som dei ortodokse vil seie det. Teksten i versa rett før v.12 er eit døme som kan vise alt dette. I møtet med Ljøset vert både hovmod og avmakt sett på rett plass, i eit nytt ljøs.

Denne openberingstida hentar impulsar frå Sør-Afrika. Misjonshistoria og kyrkje-historia i Norge er for alltid knytt til Sør-Afrika. Den evangelisk-lutherske kyrkja Sør-Afrika (ELCSA) i dag er stolte av sogningen Hans P Schreuder - og dei mange norske som dei no reknar som sine forfedre og -mødre. Ved hans grav vart eg djupt rørt. Etter å ha lese ein ny bio-

grafi om han såg eg korleis han var ein mann som var driven av Ljøset, men også ein mann med mykje mørke i sinnet og i erfaringane sine. Han var nok driven av eit opplysnings-prosjekt. Pietisme og opplysningstid er trass alt ikkje så ulike straumdrag. Han talte om å bringe ljøs til mørket, og ville bygge opp helse-stell og skulestell i tillegg til forkynninga av evangeliets ljøs. Men han visste at ikkje alt ljøs kom frå Europas og den kvite manns rase. Han var ikkje kolonialist, han var avvisande til å hjelpe det britiske maktapparatet i sitt forsøk på å overvinne zulukongen, og ta sjølvstende frå han og folket sitt.

Ljøset kjem ikkje berre frå oss. Det kan vere litt pinleg når nokon talar - og agerer - som om det framleis er slik at misjonen lyser opp der det er mørkt, når fakta er at det er mykje Kristusljøs i samarbeidskyrkjene - som også lyser for oss. Det kan jo nesten bli rasistiske overtonar i slike gamle uttrykk, om dei svarte i mørke, som skal opplyst av oss lyse nordmenn. Vi må slutte å ordleggje oss på den måten når vi refererer til misjonsarbeid, og til utviklingsarbeid, for den saks skull. Eg tykkjer misjonærar er vorte meir medvitne om det enn vi som berre høyrer om eller gjev pengar til arbeid i partnerkyrkjer. På den andre sida: Det kan verte eit nytt maktgrep å tale om at "Ljøsetaken" er flytta til andre (ut frå Johannes openbering), som det er vorte så vanleg å seie mellom offensive misjons-tenkjarar. Som om dei no bør ha ei slags åndeleg makt over oss som vi før har hatt over dei. Slik tale kan også høve godt om ein misjonsleiarar eller kyrkjeleiar vil skyve såkalla misjonskyrkjer framføre seg når ein skal gå sitt eige ærend heime. Alt er ikkje så mykje meir åndeleg sant sjølv om det er meir oppslutning om gudstenester og i alle fall tilsynelatande meir åndeleg liv i kyrkjene i sør. Men det er mykje ljøs for oss i å sjå korleis Ljøset skin i mørket - også der. Det kan opplyse oss, også. Men det er kanskje då vi ser at det er ulike slags mørke, også hjå oss.

Ein annan person som knyter misjons-historie, sør-afrikansk historie og det lutherske kyrkjefellesskapet saman på ein heilt spesiell måte, er den (no avdøde, 2006) sørafrikanske borgaren, Dr Wolfram Kistner. På ein general-synode i ELCSA i 2005 var eg vitne til at denne

i hovudsak svarte kyrkja hylla denne kvite mannen for det han hadde gjort for dei og andre i ulike og avgjerande situasjonar. Han var nok den viktigaste teologen i det sør-afrikanske kyrkjerådet då kampen mot apartheid toppa seg. Han hadde ei evne til å tenkje skarpt, og skjelne mellom lov og evangelium på rett måte overfor dei han sto overfor. Nokon trengte omvending, nokon trengte oppreising, kanskje alle trengte begge deler - når alt kom til alt. På evangeliets premissar, ikkje makta sine lover. Eg fekk glede av å ha lange samtalar med han på slutten av livet hans. Dei var svært opplysende for meg, på mange vis, og eg opplever det som ei plikt å bringe noko av dei vidare for å gje eit døme på korleis Kristus lyser i mørket.

Kvar gong eg møtte Kistner, dvelte han lenge ved skuldkjensla si over kor lang tid det tok for han å sjå ljuset. Som medlem av ei kvit luthersk kyrkje i Sør-Afrika vaks han opp med rase-skiljet i praksis, som noko naturleg, som noko bibelsk begrunna, også når det kom til uttrykk ved nattverdbordet. Han kjende det som ei tung bær at det gjekk så lenge før ljuset trengde igjennom hjå han og han såg kva som var sant, kven som var undertrykt, og korleis fromme ord og vanar skjulte det som var sant om kyrkja hans. Han gjekk aldri ut av denne kvite lutherske kyrkja, sjølv om han var sterkt kritisk og etter kvart vart dårleg behandla av ho. Han var viljug til å bere skamma, han var jo kvit, og det var jo der han hørte til. Slik vart han ein som kunne kaste ljus over det som skjeddde, innanfrå. Med si tunge skuldkjensle, skarpe teologi og smålatne framferd.

I gravferda måtte biskop Lilje i denne kvite kyrkja fyrst be både han og familien om orsaking for den måten dei hadde vorte behandla på, før han las frå 1 Joh 1 om å leve i ljuset. Så kasta dei jord på kista hans. Etter kvart sto eg saman med biskop Pashwana frå den svarte ELCSA og mange andre, kvite og svarte, og kasta jord i grava hans, så svarte dressar vart raude av støvføyka. Kristi ljus lyser også i den mørke grav. Kistner var eit vitnemål om at også i døden kan han følgje Kristus, og sleppe å gå i mørket skapt av synd og død. Bodskapen om forsoning og nytt liv i Kristus lydde klart: Den som fylgjer meg, skal ikkje vandre i mørket.

Sanninga er opplysende og avslørande. Kistner er eit enkelt og tydeleg vitnemål om kva som ligg bak sannings- og forsoningskommissjonen i Sør-Afrika. Eit prosjekt som er så unikt at statsleiarar i verda kan tale om ljuset frå Sør-Afrika. Det er ljuset som avslører, som ikkje let urett vere urett, men som også reinsar og skaper fellesskap. Sør-afrikanarar veit at dei har denne skatten i leirkar.

I den siste samtalen vi hadde spurte eg kvar han no såg mørket truge og kvar han no såg ljuset kome sterkast fram. Han var opptatt av både lov og evangelium måtte lyde klart. Han var sterkt kritisk til at den nye styresmakta ikkje klarte å sikre ei betre fordeling av landets mange goder. Han var oppteken av klimatrugselen, at den fyrst ville ramme dei fattige. Han var redd for at nye grupper vart stigmatiserte i verda, sjølv om apartheidpolitikken var over. Han nemnde homofile spesielt. Han såg i dag Kristi ljus sterkast i dag mellom aids-sjuke når dei feira gudsteneste. Då var det spontan og direkte tale, både kritikk og håp, til frelse og frigjering, for meir enn dei som var sjuke.

Kistners motto var alltid: Utanfor leiren. Med dette sitatet frå Hebrearbrevefekk han fram korleis Kristus alltid er hjå dei som er eller kjenner seg utanfor. Ljuset lyser der det er mørkt. I oss og rundt oss. For eit evangelium å forkynde!

OLAV FYKSE TVEIT
Generalsekretær for Mellomkyrkjeleg råd

Vingårdssøndagen

13. januar 2008

Luk. 17, 7-10

Sosial apartheid?

1) Det haster. Åpenbaringstiden med sin misjonsfokus er rekordkort i år - for påska er nær.

Jesus har derfor heller ikke noen tid til å miste. Han er underveis, sendt på misjonsveien.

Jesus er sendt - til menneskene for å åpne bare Gud for dem i ord og gjerning og fullføre misjonsoppdraget sitt i Jerusalem, sendt til religionens og maktens hovedstad.

Misjonen er vendt mot pasjonen, veien går mot korset, sendt for de undertrykte og svake.

Etter vandring og virketid i Galilea og Judea (Luk. 3, 1 - 9, 50 bruker mest Mark. som kilde) er Jesus på vei til Jerusalem (Luk. 9, 51 - 19, 27 bruker stort sett Q som kilde).

Denne omfattende reiseberetningen opp til Jerusalem som sådan finnes slik kun hos Luk.

Forfatteren ser nok allerede tilbake på Jerusalems ødeleggelse i år 70 e.Kr. (21, 20-24) og er etter forskeres mening selv lite kjent med Palestina.

2) På denne veien har vi fått dette svaret av Jesus på disiplenes ønske om større tro hvor første del (17, 5-6) er utelatt i vår pretekst, mens teksten vår nå utelukkende fokuserer på tjenerens stilling.

Den finnes ikke hos de andre evangelistene, men bærer preg av gammel overlevering.

Vers 10 er ingen ydmyk syndsbekjennelse, men innsikt i at vi ikke er i mål med oppgavene enda. Fritid og ferie er en moderne oppfinnelse. Jesu disippel er ikke uverdigg fordi han ikke er flink nok, men fordi han ikke har fullført alt det som skal gjøres. Det gjelder også for menighetsledere som Lukas kan tenke på som adressater. I datidens klassesamfunn er nok Jesu konklusjon ganske støtende. På disiplenes spørsmål etter større tro frigjør Jesus disiplene til naturlighet og uavhengighet ved egentlig å provosere dem. Ingen trenger å sammenligne seg og føle seg mindreverdig eller overlegen, fordi alle har samme status. Tjenende og dermed meningsfylt liv er en frigjørende gave og ikke en fortjeneste. Vi tilhører Gud i alt vi gjør og har og er.

3) Når denne utgaven av Luthersk Kirke-tidende kommer ut, befinner jeg meg sammen med en kollega fra prostiet vårt på reise i Cape Town. Vi er sendt på pastoral erfaringsutveksling med to sørafrikanske kollegaer som tidligere fulgte i våre fotspor i Bodø to uker i september.

"Politisk apartheid er avskaffet", er et av de sterke utsagnene fra Hansie som er luthersk prest i en av de mange og enorme, fattige bydelene, "men vi har fremdeles sosial apartheid".

De hvite eier de fleste arbeidsplassene, og er arbeidstakeren ikke fornøyd med lønn eller andre vilkår, står mange nok i køen for å få seg en jobb.

Hvordan taler Jesu ord etter Luk. 17, 7-10 til oss som stortsett er oppvokst og lever i et likhetssamfunn, og som de senere årene har opplevd en gigantisk økonomisk vekst?

Ordet tjener er nærmest et eksotisk fremmedord fra en svunnen tid, politisk ukorrekt. Vi ser ironisk nok ikke våre tjenere i det globale klassesamfunnet så lett for den saks skyld heller.

I Sør-Afrikas sosiale apartheid vil det nok være helt annerledes. Hvordan leser Hansie dette?

Jeg kjenner nok en dobbelthet i møte med Jesu ord.

Ved første øyeblikk provoserer Jesu sammenligning meg. Taler Jesus for "Sosial apartheid"?

Vil jeg som hans etterfølger i det hele tatt sammenlignes med en tjener og dermed underbygge et klasseskille? Hva skal jeg si til den polske bygningsarbeideren uten tariffavtale, men med luselønn boende i ei fuktig og kald brakke i verdens rikeste land med *protestantisk* statskirke?

4) Ved andre øyeblikk ser jeg som så oftest litt mer og kan stå inne for det jeg begynner å skimte. Jesus taler selvsagt ikke urettferdighets sak her, slik at mennesker holdes i sosial apartheid. Han er derimot tydelig på vårt forhold til Gud, for: Disiplene spør etter større tro.

I spørsmålet ligger det nok skjult en streben etter fordeler, muligens makt, status og innflytelse. Glem det! sier Han. Makt korrumpere! Troen din er intet å skryte av, for hvem har klart å flytte fjell eller et morbærtre i havet? Enda Abraham ble frelst ved tro alene, slik at både Paulus og Luther fant evangeliets kjerne

hos ham, så er det Gud som frelser. Jesus vil bevare disiplene fra å sammenligne hvem som er flinkest eller fra å strebe etter flinkhet i det hele tatt. *Alles* tro er mindre enn et sennepsfrø og tjenesten en selvfølge i Jesu etterfølgelse.

5) Jeg har de siste månedene, årene fulgt en gammel dame på syke- og dødsleiet. Hun er ikke forløst enda, så vidt jeg vet akkurat nå, og ligger fremdeles og venter på døden. Hennes stadige spørsmål og smerte er, om troen hennes er stor nok til å komme til Himmelen. Hvordan kan jeg hjelpe henne utover det å være hos henne og be for henne? Det gjentok seg og jeg kjente på min egen avmakt. Under et av besøkene slapp jeg ansvaret fra meg. Jeg gav det til Gud og lyttet innover på det Han ønsket å si meg. Da kom ganske umiddelbart historien om stormen på Tiberiassjøen opp i meg. Hos Matteus sier Jesus: Så liten tro dere har! Hos Lukas heter det: Hvor er deres tro? Og allikevel stiller han stormen og bringer de skrekkslagne disiplene trygt i havn. Trygve Bjerkrheims "Han tek ikkje glansen av livet, ... Han fører deg frelst over fjorden, heilt fram til den himmelske strand," er en nydelig påminnelse om dette. Jesus straffer ikke disiplene. Han frigjør dem ved å konstatere hvor liten troen deres er. Så fører han dem frelst over fjorden. Det er hans underlige og underfulle verk.

5) Herren i Jesu fortelling er ikke uvanlig hard eller urettferdig. Tjeneren sto i andre rekke, men han fikk også sin mat. Samfunnet var slik på den tiden. Allikevel vil ingen påstå i dag at sosial apartheid uansett hvor det er i verden er Guds vilje. Men relasjonen til Gud er den samme. I dag er det politisk korrekt hos oss å tenke likhet. Men hvor er Gud blitt av i dette?

Når vi altså alle er uverdige tjenere, står alle mennesker likt for Gud. Det medfører i neste omgang til en samfunnsforståelse hvor sosial apartheid må bekjempes. For hvordan tjener vi Gud som Herre? Det må i fremste rekke dog være kjærlighetens tjeneste mot menneskene: Det tredoble kjærlighetsbud trenger både i sosial apartheid og også der hvor Gud er avskaffet.

Vi er sendt som Guds tjenere, ikke menneskenes herrer. Det haster. Så lenge det finnes sosial apartheid i verden og gudsignoranse, trenger misjon rettet mot pasjon - i visshet om påske.

Vi er sendt til de undertrykte og svake som tjenere slik Jesus. En sann verdensmisjon:

"Han gav avkall på sitt eget, tok på seg en tjeners skikkelse og ble mennesker lik.

I sin ferd var Han som et menneske; Han fornedret seg selv og ble lydlig til døden, ja, korsets død.

Derfor har Gud høyt opphøyet Ham og gitt Ham navnet over alle navn, for at hvert kne skal bøye seg i Jesu navn, i himmelen, på jorden og under jorden. (Fil. 2, 7-10)

DIRK GIESELMANN

sokneprest i Misvær & Skjerstad,
Bødø domprosti

Ledige stillinger i Nord-Hålogaland

Nord-Hålogaland bispedømmeråd trenger nye prester!

Stillingsuthysningene finnes på www.kirken.no/nord-haalogaland.

Uthysningstekster kan fås ved telefonbenvendelse til kontoret.

Det er også muligheter for vikariater.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd, tlf 77 60 39 60.

E-post: nord-haalogaland.bdr@kirken.no.

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Tunsberg bispedømme

Ledig stilling som sokneprest i Tønsberg Domprosti med særskilt tjenestested Teie sokn.

Nøtterøy kommune, rett sør for Tønsberg, har ca 20 000 innbyggere, hvorav ca 16 500 (83%) er medlemmer av Den norske kirke. Det er tre sokn: Teie, Nøtterøy og Torød. Teie sokn ligger på nordre del av Nøtterøy og har 6 208 medlemmer. Det er vesentlig villabebyggelse på denne delen av øya. Nøtterøy kommune har et betydelig jordbruk og en god del små og mellomstore bedrifter i tillegg til offentlige etater og institusjoner. Mange har arbeid i Tønsberg, og en del pendler til Oslo. Nøtterøy er omgitt av en attraktiv skjærgård, og har mange hytter og et betydelig båtliv i sommermånedene.

Teie kirke, en arbeidskirke fra 1977, har 27 rom og ca 1000 arrangementer i året. Den rommer ungdomslokaler, rom for diakonale tiltak, kontorer, grupperom og aktivitetsrom. Kirkerommet rommer opp til 600 mennesker og det er normalt gudstjeneste hver søndag. I tillegg til menighetens arrangementer, brukes lokalene til lokale foreninger, som valglokale mm. I en egen avdeling av kirken drives menighetsbarnehage med to avdelinger.

Nøtterøy kirke, om lag 800 år gammel, ligger midt på øya, 3 km fra Teie kirke. Den har 600 sitteplasser, og er omgitt av kommunens eneste gravplass. Nøtterøy kirke har gudstjeneste

hver søndag. Borgheim menighetscenter har flotte møtelokaler for Nøtterøy menighet og ligger kort vei fra kirken.

Torød kirke, fra 1915, ligger på den sydøstre del av øya, 9 km fra Teie kirke. Den har 250 sitteplasser og har gudstjeneste annenhver søndag. Ved kirken er det en egen kirkestue med møtelokaler og rom for åpen barnehage og diakonale tilbud.

Veierland kirke, fra 1905, ligger på en øy sørvest for Nøtterøy og hører til Nøtterøy sokn. Avstanden fra Teie kirke er ti kilometer og en kort fergetur. Kirken har 150 sitteplasser og rommer ved det hele øyas faste befolkning. Veierland kirke har gudstjeneste en gang i måneden. Det er mange hytter på Veierland og ukentlige andakter i juli.

Teie sokn har 1 ungdomsskole og 3 barne-skoler. Kontakten med skolene følger en egen kirke-skole-plan med kirkebesøk og gudstjenester. Barnehagene samles til gudstjeneste i Teie kirke hver måned.

De tre soknene har én felles administrasjon, og felles kateket, diakon og diakoniarbeider, tre kantorer i full stilling og en organist i en mindre stilling, barne- og familiearbeider og ungdomsarbeider, i tillegg til barnehagepersonale, kirketjenere, kirkegårdspersonale og kontorstillinger. Menighetene har fått tildelt trosopplæringsmidler og har ansatt prosjektleder.

Teie menighet har ca 70 konfirmanter. Kateketen har ansvar for konfirmantunder-

visningen sammen med prestene.

Tønsberg Domprosti har siste år implementert ny tjenesteordning. Selv om hele prostiet er tjenstedistrikt, inngår soknepresten i Teie i et felles tjenesteområde bestående av Nøtterøy, Torød og Teie sokn. Disse har hver sin sokneprest i tillegg til en koordinerende sokneprest, som samordner prestatjenesten i tjenesteområdet og leder storstaben sammen med kirkevergen. De fire prestene fordeler gudstjenestene i alle kirkene, begravelser og vielser med 1-2 tjenstedager hver uke. De aller fleste vielser og begravelser foregår i Nøtterøy kirke og Nøtterøy kapell. Prestene deltar også i en turnus med andakter ved sykehjem og eldre-sentra i kommunen, med 1-2 andakter i måneden.

Prestetjenesten i prostiet ledes av domprosten, og den enkelte prest avgir et nærmere definert antall enkelttjenester til prostiet utover eget tjenesteområde. Soknepresten i Teie deltar også i prostiets beredskapsturnus.

Borgheim menighetssenter - midt i kommunen - har kontorer for kirkeverge, administrasjon, kantor og de fire prestene. Kontorene er godt utstyrt. Prestene har felles kontorfullmektig som fører kirkebøker, har ansvar for kunngjøringer mm. Det er også kontorer i Teie kirke.

Teie menighet er preget av arbeidskirke-modellen med mange frivillige medarbeidere. Siden år 2000 har menigheten arbeidet med et program for menighetsutvikling. Det er mange unge familier i gudstjenesten. Det har vært arbeidet målbevisst med Alpha-kurs og kurs i hverdagskristendom, fulgt opp med månedlige samlinger.

Det er for tiden felles søndagsskole for menighetene i Teie kirke. Kirkens korskole på Nøtterøy har vel to hundre medlemmer fordelt på seks kor for barn og unge og et kammerkor for voksne. (www.korskolen.no)

Det er foreninger for indre og ytre misjon på Nøtterøy.

Teie menighet vil være et fellesskap med Jesus i sentrum, som inkluderer alle og som gjør ham kjent, trodd, tilbedt og etterfulgt. Menigheten vurderer det som viktig at soknepresten virker samlende i menigheten med gode samarbeidsevner, evne til å oppmuntre og utruste medarbeidere til tjeneste, styrker tros-

fellesskapet gjennom bibelundervisning og åndelig veiledning og har evne til å utvikle menighetsarbeid sammen med menighetsråd, stab og frivillige.

Det er boplikt til stillingen. Kommunal tjenestebolig ligger i et villastrøk i Teie sokn. Boligen fra 1991 er velholdt. Det er full kjeller, også med dusj og toalett. 1.etg har en grunnflate på 110 m² og inneholder stue, kjøkken, vaskerom, hall, yttergang og toalett. 2.etg har 3 soverom og stue, 2 toalett med henholdsvis dusj og bad. Ut fra stue og et av soverommene er det veranda. Det er opparbeidet hage rundt boligen, dobbel garasje med bod. For bruk av bolig svares husleie etter fradragsregulativets bestemmelser.

Målformen i kommunen er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV).

Stillingen lønnes i stillingskode 0930 - sokneprest, lønnsnivå 51-68 i Statens lønnsregulativ. Pensjonsinnskudd. Endelig lønnsfastsettelse ved egen prosedyre etter tilsetting.

Øvrige godtgjøringer, rettigheter og forpliktelser som til enhver tid gjelder for presteskaper.

Nærmere bestemmelser om tjenesteopp-gaver for stillingen kan bli fastsatt av bispedømmerådet etter gjeldende prosedyre.

Samlivsform kan bli vektlagt.

Søkeres navn vil normalt bli offentliggjort. Anmodning om å få sitt navn unntatt offentlig-het, må begrunnes.

Opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til domprost David Gjerp, 33374700/95238006, koordinerende spr. Christopher Woie, 33351182 evt. Tunsberg bispedømmekontor. (33354300).

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder, og den som tilsettes må rette seg etter

a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenestebolig og boligfradrag samt

b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og tjenstedistrikt.

Søknad m/ CV og relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømme-råd, Postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg innen 7. desember 2007.

Agder og Telemark bispedømme

Embetet som domprost i Kristiansand i Agder og Telemark bispedømme.

Embetet som domprost i Kristiansand er ledig. Domprosten leder prestetjenesten i domprostiet, bistår biskopen i dennes embetsutøvelse, er biskopens faste vikar og utfører for øvrig de gjøremål som tilligger domprostembetet.

Det stilles krav om høy faglig kompetanse, gode lederegenskaper, vilje til samarbeid og medarbeiderskap og erfaring med økumenisk arbeid. Domprosten skal motivere medarbeidere og menigheter til samarbeid og samvirke for vedtatte målsettinger. Erfaring fra strategiutvikling vil bli vektlagt.

Domprostiet omfatter 12 sogn og faller sammen med Kristiansand kommune, som har 77840 innbyggere. I fellesrådet er det 91 tilsatte fordelt på 63 årsverk. I domprostiet er det foruten domprosten tilsatt 16 prester. Sørlandet sykehus HF, fengselet og Agder universitet er betjent av egne prester. Administrasjonen i Kristiansand kirkelige fellelråd holder til i nye lokaler i sentrum, samlokalisert med domkirkens stab. Sekretær for domprosten er tilsatt i 30% av en stilling som for øvrig koordinerer tjenester for menighetene i domprostiet.

Domprosten inngår i Domkirken menighetsstab. Ved siden av domprosten betjenes menigheten, som har 4200 medlemmer, av sokneprest og kapellan, domkantor, daglig leder, diakon samt 2 kirketjenere og 2 ungdomsarbeidere i mindre stillinger.

Den som blir utnevnt, må rette seg etter tjenesteordning for proster. Vedkommende må finne seg i endringer i gjøremål og embetsdistriktets utstrekning, samt endringer i reglene for pensjons- og aldersgrense.

Til embetet hører tjenestebolig med boplikt. Det arbeides med å skaffe en egnet bolig.

For bruk av boligen svares husleie etter fastsatte regler. Den som blir utnevnt, må finne seg i de avgjørelser som blir tatt om leie og bruk, eventuelt også flytting av bosted.

Søkere må opplyse om de behersker begge de offisielle målformer. Målformen i prostiet er bokmål.

Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lønnes i l.tr. 68-76.

Søknadsfristen er 30. november 2007.

Søknaden sendes tjenestevei til Kultur- og kirkedepartementet, postboks 8030 Dep., 0030 Oslo.

Nærmere opplysninger om embetet og er å finne på Agder og Telemark bispedømmes hjemmeside www.kirken.no\Agder eller ved henvendelse til stiftsdirektøren ved Agder og Telemark bispedømmekontor tel. 38105120 eller fung. domprost Helge Schmidt tel. 38196800 (kontor) eller 91713802(mobil).

Møre bispedømme

Kapellan i Molde sokn i Molde domprosti. Vikariat 01.01.-31.12.08

Spennende vikariat for prest som vil arbeide med barn og unge!

Molde menighet er en aktiv og engasjert menighet med et kreativt arbeidsfellesskap. Nå trenger vi en medarbeider som særlig skal arbeide med barn og unge og som vil være en del av et miljø med mye liv, glede og positivt fellesskap. Flytter du til Molde, får du bo i en by som speiler seg mellom fjord, fjell og hav, har et aktivt idretts- og kulturliv og et enestående turterreng både sommer og vinter.

Stillingen er formelt knyttet til Molde domprosti som tjenesteområde, men tjenesten skjer i hovedsak i Molde domkirkesokn. Vikariatet er for perioden 01.01.08-31.12.09.

Molde domkirke har et rikt gudstjeneste- og menighetsliv, med blant annet utstrakt kor- og konsertvirksomhet og et stort og omfattende barne- og ungdomsarbeid. Trosopplæringsprosjektet Café SubUrban og SubUrban Church har egen ungdomsleder og mange frivillige ledere. Søndagsskolen Arken er også et viktig arbeid der mange unge familier er med.

Arbeidet mellom prestene er fordelt etter plan for tjenesteuker for kirkelige handlinger og gudstjenester i domkirken og Kvam skole.

I tillegg til prestene består staben i menigheten av to domkantorer, diakoniarbeider, kateket og barne- og ungdomsarbeider.

Stillingen er tillagt særlig ansvar for barne- og ungdomsarbeidet i samarbeid med kateketen. Det blir lagt vekt på evne til samarbeid og særlig på kommunikasjon i forhold til barn og unge. Det forventes at vikaren deltar i det arbeidet med fornyelse av gudstjenestetilv og menighetsarbeid som er nedfelt i menighetens strategidokument.

Kirken bruker bokmålsliturgi; kommunen er nøytral. Søkere må opplyse om de mestrer begge målformer.

De formelle kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest er å finne i "Forskrift om tilsetting av menighetsprest". Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt ved tilsetting. Søkere som ikke er ordinerte, blir bedt om å gjøre rede for sin tilknytning til programmet "Veien til prestetjeneste" (VTP). Ordinasjon forutsetter normalt fullført VTP.

Det er få kvinnelige prester i bispedømmet, og kvinner blir derfor særskilt oppfordret til å søke.

Stillingen blir lønnet etter hovedtariffavtalen i staten, stillingskode 0922, kapellan lønns-trinn 48-66. Innskudd i Statens Pensjonskasse. Godtgjørelser og tilskudd etter de vilkår som til en hver tid er fastsatt. Den som blir tilsatt, må rette seg etter endringer i lover, tariffavtaler, særavtaler, reglement m.v. og andre avgjørelser som kan virke inn på oppgaver i tjenesten.

Nærmere opplysninger om stillingen får du av domprosten i Molde, tlf. 71 11 14 60/93 01 23 04, e-post domprosten@molde.kommune.no. For mer utførlig informasjon om Møre bispedømme se www.kirken.no/more. For informasjon om Molde kommune, se www.molde.kommune.no og om Molde menighet, www.molde.kirken.no.

Søknad med CV, navn på minst to referansepersoner og kopier av vitnemål og attester må være sendt til Møre bispedømmeråd, Julsundvegen 13, 6412 Molde innen 23.11.07.

Møre bispedømme

Sokneprest i Indre Herøy og Leikanger sokn under Søre Sunnmøre prosti.

Det er ledig stilling frå 01.12.2007 som sokneprest i Indre Herøy og Leikanger sokn i Herøy kommune i Søre Sunnmøre prosti. Stillinga har Indre Herøy sokn og Leikanger sokn som særskilt arbeidsområde, men presten gjer teneste i eit samarbeidsområde som fell saman med kommunane Hareid, Ulstein og Herøy. Søre Sunnmøre prosti er tenestedistrikt.

Søre Sunnmøre prosti omfattar kommunane Herøy, Ørsta, Volda, Hareid, Ulstein, Sande og Vanylven med til saman 19 sokn og ca 43.500 medlemmer i Den norske kyrkja. Det er 13 prestestillingar i prostiet fordelt på tre samarbeidsområde. Indre Herøy sokn og Leikanger sokn utgjer saman med Herøy, Ulstein og Hareid sokn eit av desse samarbeidsområda. Det er 4,5 prestestillingar i samarbeidsområdet.

Øykommunen Herøy med sine 8.300 innbyggjarar og eit landareal på ca 135 km² ligg sørvest for Alesund, har Sunnmørsalpane som bakgrunn og storhavet som næraste nabo. Fly, hurtigbåt, gode vegar og dagleg hurtigruteanløp i Torvik gir lett tilkomst til kommunen både sjø-, luft- og landevegen. Alle dei bebudde øyane i kommunen er knytte saman med bruar. Lengst i vest ligg Runde, den internasjonalt kjende "skatteøya", og det sørlegaste fuglefjellet i Skandinavia. Naturen her er vakker og vekslende med kort veg frå havet via skjergarden med holmar og øyar, til fjellet med utsyn i alle leier. Tunnelsambandet til fastlandet og flyplassen i Ørsta/Volda vil vere ferdig vinteren 2008.

Kommunesenteret ligg i Fosnavåg i ytre delen av kommunen. Kommunen har lenge hatt eit særdeles godt namn innan fiskeri og har dei siste 15 åra opplevd ei eventyrlig utvikling også innan offshore. Servicenæringane er godt utbygde, her er vidaregåande skule og eit velfungerande og desentralisert barnehage- og skuletilbod. I kommunen er eit stort kulturhus med tilhøyrande idrettsanlegg og nytt badeland og ein har ein stor kulturskule med mange attraktive tilbod. Herøy kommune har full barnehagedekning!

Det er eit rikt kulturliv i kommunen med mange frivillige lag og organisasjonar som

søndagsskule/barneklubb, skulekorps/vaksenkorps, veldrive blandakor, idrettslag, grendalag m.m.

Herøy kommune har 3 sokn: Indre Herøy sokn med ca 1.500 medlemmer, Leikanger sokn med ca 600 medlemmer og Herøy sokn med om lag 5.300 medlemmer.

Indre Herøy kyrkje er ei langkyrkje frå 1916 som er sentralt plassert i Stokksund ved skulane i bygda. Leikanger kyrkje er ei flott åttekanta kyrkje frå 1807 som i 1872 vart plassert i sentrum av bygda. Herøy kyrkje er bygd i 2003 og ligg ved kommunesenteret Fosnavåg. I Leikanger er det i tillegg til kyrkja eit eige kyrkjelydshus, NMS sin leirstad Kjeldsund samt ei pinsekyrkje. Fosnavåg har frikyrkje og alle bygdene i Herøy har sitt eige bedehus.

Prestebustaden er bygd i 1974, held god standard og ligg sentralt plassert i Stokksund, nært til barne- og ungdomsskule, Sunnmøre Indremisjon sin ungdomsskule, butikkar og god busskommunikasjon. Fosnavåg sentrum ligg 15 min unna. Huset inneheld 5 soverom, kontor, 2 bad, vaskerom, kjøkken, stove, buer, garasje, terrasse og stort uteområde. Det høyrer og naustrett til bustaden med kort utror til gode fiskeplassar.

Det endelege arbeidet med utforminga av korleis dei 4,5 prestane i samarbeidsområdet skal fordele arbeidet mellom seg, er ikkje slutført. Prosten vil i næraste framtid i samråd med prestane i samarbeidsområdet arbeide vidare med revisjon og utforming av den framtidige strukturen for samarbeidet.

Innan samarbeidsområdet vil hovudvekta for denne stillinga bli å føre vidare arbeidet innan søksna i det gamle Herøy prestegjeld, medan særskilt arbeidsområde er Indre Herøy og Leikanger sokn.

Indre Herøy og Leikanger er to ressurssterke kyrkjelydar som har mange strenger å spele på. Det er etablert samarbeid mellom kyrkjelydane om m.a. konfirmantarbeidet og tenning-kor.

Kyrkjelydane har mange eldsjeler og eit stort potensiale, og vi treng difor ein prest som

- kan trekkje i trådane og vere inspirator
- samarbeider med sokneråda om å skape engasjement og auke oppslutninga om kyrkjene våre

- kan engasjere seg i barne- og ungdomsarbeid
- er oppteken av diakonalt arbeid
- ønskjer å skape kontakt mellom kyrkje og samfunn i bygdene
- har syn for gudstenestefornyng i Den norske kyrkja.

Soknepresten i Indre Herøy og Leikanger har kontor- og stabsfelleskap med soknepresten i Herøy sokn og dei andre tilsette på kyrkje-kontoret i Fosnavåg. Kyrkjekontoret har ein god stab med kateket, kontor, organist, kyrkjetenarar, klokkarar, ungdomsarbeidar, sekretær, økonomikonstulent, gravplassarbeidarar og kyrkjeverje.

Presten skal i tråd med "Tjenesteordning for menighetsprester" forvalte Ord og sakrament slik at kristen tru og kristent liv vert fremja i kyrkjelydane. I tillegg til vanlege gudstenester, kyrkjelege handlingar, dåps- og konfirmantopplæring, sjelesorg m.m. har presten andakt på Myrvåg sjukeheim.

Prestane i Herøy deler på å ha gudsteneste i dei 3 sokna i kommunen. Soknepresten i Indre Herøy og Leikanger har hovudansvaret for gudstenestene i Indre Herøy og Leikanger sokn, og skal ha gudsteneste i Herøy kyrkje om lag ein gong i månaden. Tenestevøkene i Herøy er fordelt på 2,25 prestestilling, og ein gjer då teneste i alle 3 sokna i kommunen.

Soknepresten er kyrkjebokfører for Indre Herøy sokn og Leikanger sokn.

Vi søker etter ein prest med evne til å utøve pastoralt leiarskap og til å samarbeide kollegialt og tverrfagleg, og som er viljug til å gå inn i samarbeid med sokneråda om deira planar og visjonar. Vi ønskjer også ein prest med syn for å setje av tid til eiga fornyng både fagleg og menneskeleg.

Målforma er nynorsk i administrasjon, skule og kyrkje. Søkjarar må opplyse om dei kan nytte begge målformene.

Møre bispedøme legg vekt på å tilby arbeidsvegledning (ABV). Vi har bruk for fleire utdanna vegleiarar.

Då det er få kvinnelege prestar i bispedømet, vert kvinner spesielt oppmoda om å søkje.

Dei formelle kvalifikasjonskrava for tilsetjing som kyrkjelydsprest er å finne i "Forskrift om tilsetjing av menighetsprest". Opplysningar om samlivsform vil kunne bli innhenta og

vektlagde ved tilsetjing. Søkjarar som ikkje er ordinerte, vert bedne om å gjere greie for tilhøvet til programmet "Veien til prestetjeneste" (VTP). Ordinasjon føreset normalt fullført VTP.

Stillinga vert løna etter hovudtariffavtalen i staten, stillingskode 0930 Sokneprest, løns-trinn 51-68. Innskot i Statens Pensjonskasse. Godtgjersler og tilskot etter dei vilkår som til kvar tid er fastsette. Den som vert tilsett, må rette seg etter endringar i lover, tariffavtalar, særavtalar, reglement m.v. og andre avgjerder som kan ha verknad på gjeremåla i tenesta.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få frå Herøy kyrkjekontor eller prosten i Søre Sunnmøre prosti, tlf 70074090. For meir utførlig informasjon om kommunen med bilete, sjå: www.heroy.kommune.no eller www.heroy-kyrkje.no.

Søknad med CV, namn på minst to referansepersonar og rettkjende kopiar av vitnemål og attestar må vere sende til Møre bispedømmeråd, Julsundvegen 13, 6412 Molde *innan 30.11. 2007*.

Sør-Hålogaland bispedømme

"Ung i Vårherres verden". Sokneprest i Bodø domprosti med særskilt tjenestested Fore og Meløy sokn.

Menigheten ønsker

- Å være en åpen og inkluderende folkekirke
- Å videreutvikle vårt engasjement for barn og unge, med hovedfokus på å skape gode og inkluderende fellesskap
- En prest med gode samarbeidsevner, gode kommunikasjonsevner og fleksibilitet i møte med mange ulike oppgaver i samarbeid med ansatte og frivillige i menigheten.
- En prest som ønsker å medvirke til å skape gode møteplasser for å fremme vekst i menigheten.

Fakta om stillingen

- Hovedansvar for Fore og Meløy sokn med ca 3800 innbyggere

- Kontorfellesskap med de øvrige ansatte på Ørnes
- Vi har ikke ei ordning med tjenesteuke, prestene hjelper hverandre når det er nødvendig.
- Sitter i Fore og Meløy menighetsråd samt i Fellesrådet
- Tjenestebolig sentralt på Ørnes
- Begge prestene veksler om å forrette gudstjeneste på samtlige steder, men med hovedvekt på eget(ne) sogn.

Fakta om Den Norske Kirke i Meløy

Den norske kirke i Meløy har tre sokn: Fore og Meløy (3250 medl.) - Halså (1435 medl.) og Glomfjord (1020 medl.)

- To sokneprester. Den ene med bosted Halså og med hovedansvar for Halså og Glomfjord sokn og den andre med bosted Ørnes og med hovedansvar for Fore og Meløy sokn.
- Øvrige ansatte er: Menighetspedagog, diakoniarbeider, organist, sekretær, syv kirketjenere/kirkegårdsarbeidere, ni deltidsarbeidere (babysang, småbarnsang, barnekor og organist) og daglig leder.
- Åtte prekensteder derav fire kirker og fire bedehus/menighetshus der begge sokneprester tjenestegjør.
- Fire institusjoner med jevnlig besøk av sokneprestene i turnus med Frikirken og Pinsemenigheten Sion.
- Godt samarbeid barnehage/skole/kirke.
- Godt samarbeid med Frikirkemenighetene og Pinsemenigheten Sion. Blant annet en aktiv predikantring.
- Fore kirke er under restaurering og skal feire 100-årsjubileum i 2009.

Noen fakta om Meløy kommune

Meløy kommune, også kalt "Den stille fjerding", ligger ved kysten midt i Nordland, omlag 12 mil sør for Bodø og har om lag 6700 innbyggere. Kommunen har mange aktive og livskraftige bygder, en rekke tettsteder og flere bebodde øyer. Ørnes med sine vel 1700 innbyggere er kommunens administrasjonssenter og trafikknutepunkt, og har en av Hurtigrutens flotteste innseilinger. Her finnes det meste av offentlige og private tjenester. Kommunen har videregående skoletilbud og varierte aktiviteter

innenfor kultur og idrett og meget gode muligheter for friluftsliv.

Industristedet Glomfjord (ca 1200 innbyggere) går spennende tider i møte med stor-satsing innen solcelleteknologien.

Kommunen bindes sammen av et nett av ferge-, hurtigbåt- og bussforbindelser, som kan ta deg ut til øysamfunnene og rundt i kommunen.

Meløy har et variert næringsliv med industri, landbruk, fiske, fiskeoppdrett, kraftproduksjon og servicenæringer som viktige elementer. For mer informasjon om Meløy kommune; www.meloy.kommune.no. Mer informasjon om Kirken i Meløy, finner du på www.meloy.kirken.no.

Vilkår for stillingen

Det er boplikt knyttet til stilingen. Sokneprestboligen fra 1975 ligger sentralt og vakkert til på Ørnes, nær kirkekontoret. I hovedetasjen er det stor stue, kjøkken, vaskerom, 3 soverom og bad. I sokkeletasjen er det 1 soverom, 2 små og 2 store boder (vaskerom/ hobbyrom), wc med dusj og hjemmekontor. Garasje.

Som et rekrutteringstiltak har Sør-Hålogaland bispedømmeråd besluttet å lyse ut soknepreststillinger med en begynnerlønn i ltr. 54. Stillingene lønnes etter Statens regulativ og er plassert i stillingskode 0930 i lønnstrinn 51-68. I tillegg kommer særlige regulativmessige godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse. For bruken av tjenestebolig svares fradragsregulativets bestemmelser. Personlig egnethet til stillingene vil bli vektlagt. Den som tilsettes har seks måneders prøvetid.

Nærmere opplysninger om stillingene kan fås ved henvendelse til prosten i Bodø domprosti, Elin Vangen, tlf. 75500300 eller ved å ringe Sør-Hålogaland bispedømmekontor på tlf. 75548550.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 30. november 2007

Se også utlysning på NAV og på www.kirken.no/sor-haalogaland

Sør-Hålogaland bispedømme

"Ung i Vårherres verden". Sokneprest i Indre Helgeland prosti med særskilt tjenestested Drevja og Elsfjord sokn.

Visjon

Menighetsrådene i Drevja og Elsfjord ønsker et godt barne- og ungdomsarbeid. Menigheten ønsker en person som liker å jobbe med barn og unge. Det arbeidet som har vært gjort har vært opplevd som godt og givende. Derfor håper menigheten at det grunnarbeidet som er gjort blir videreført.

Prestens oppgaver

Soknepresten har hovedansvaret for Drevja og Elsfjord sokn og er medlem i Drevja og Elsfjord menighetsråd.

I Drevja og Elsfjord kirker er det 21 gudstjenester pr. år i hver kirke. I 2006 var det i Drevja og Elsfjord sokn syv begravelser, 11 dåp og syv vielser. I inneværende år er det 22 konfirmanter i menighetene.

Soknepresten i Drevja og Elsfjord har også begravelser, vielser og noen gudstjenester i Dolstad samt ansvar for andaktene på Vefsn sykehjem.

Fakta om menigheten

Arbeidet med barn er variert. Det består av utdeling av fireårsbøker, utdeling av seksårsbibler, Drevja barnekor, "Barnas dag" for forskjellige aldersgrupper og utsending av dåpshilsen i perioden fra ett til tre år. Resultatet av dette er at mange jobber sammen. Et godt samarbeid gjør at dette er et meningsfullt arbeidsområde.

Vefsn (www.vefsn.kommune.no) består av tre sokn: Dolstad med ca. 11.800 innbyggere, Drevja med ca. 1200 innbyggere, Elsfjord med ca. 600 innbyggere. Det er kirke i hvert sokn. Foruten sokneprest betjenes Drevja og Elsfjord sokn av kantor (60 %) og kirketjener (73 %).

Kirkens Familievern har eget kontor i Mosjøen. Dolstad menighetsråd driver barnehage. Vefsn menighetsblad drives av alle tre menighetene og utkommer med fire nummer pr. år.

Drevja og Elsfjord sokn ligger Vefsn kommune Vefsn er 1682 km² stort og ligger

omkring indre del av Vefsnfjorden og har 13850 innbyggere. Naturen er praktfull og variert med skog, fjell, elver og vann som gir rike og mangfoldige muligheter for friluftsliv (www.visithelgeland.com).

I Mosjøen (www.mosjoen.com) er det følgende institusjoner: Helgelandssykehuset, Vefsn sykehjem, Parken bo og servicesenter som er en institusjon for eldre og som har en omsorgsavdeling for alvorlig syke og døende, senter for psykisk helsevern, Vefsn Spesiell-pedagogisk dagsenter, Mosjøen fengsel og flere dagsenter på forskjellige institusjoner.

I byen har Normisjon et nytt og romslig bedehus hvor det hver lørdag drives nattcafé for ungdom i tverrkirkelig regi. Her holder foreninger for noen av de kristelige organisasjonene til, samt noen bibelgrupper. Det er et godt samarbeid mellom de ulike tros og kirke samfunn i prestegjeldet - Frelsesarmeen, Pinsemenigheten, Adventistene, Misjonsforbundet og Den katolske kirke.

Fakta om kommunen

Drevja og Elsfjord sokn ligger Vefsn kommune Vefsn er 1682 km2 stort og ligger omkring indre del av Vefsnfjorden og har 13850 innbyggere. Naturen er praktfull og variert med skog, fjell, elver og vann som gir rike og mangfoldige muligheter for friluftsliv (www.visithelgeland.com).

Vefsn har et variert næringsliv med jordbruk, skogbruk, serviceinstitusjoner og industrivirksomhet, hvorav tekstil og trelast utgjør en stor prosent..

I Mosjøen (www.mosjoen.com) er det følgende institusjoner: Helgelandssykehuset, Vefsn sykehjem, Parken bo og servicesenter som er en institusjon for eldre og som har en omsorgsavdeling for alvorlig syke og døende, senter for psykisk helsevern, Vefsn Spesiell-pedagogisk dagsenter, Mosjøen fengsel og flere dagsenter på forskjellige institusjoner.

Vefsn kommune har et variert skoletilbud: Allmennfag, yrkesfag og landbruksskole samt folkehøgskolene Vefsn og Sandvik. I tillegg er det Mosjøen, Olderskog og Kulstad barne-skoler, Elstad oppvekstsenter, Granmoen barne- og ungdomsskole og Kippermoen ungdomsskole.

Man kan benytte bil i hele kommunen,

unntatt til to mindre steder på sørsiden av Vefsnfjorden hvor det går det ferje. E-6 og jernbanen går gjennom kommunen og Mosjøen Lufthavn har daglige flyavganger med Widerøe både sør og nordover.

Fakta om stillingen

Det er boplikt knyttet til stillingen som sokneprest. Boligen ligger på Granmoen i Drevja sokn. Boligen er oppført i 1973 i to etasjer med en grunnflate på 96 m². I sokkeletasjen er hovedinngangen, kontor, kjøkkenkrok og toalett samt tre rom for oppbevaring. I andre etasje er det kjøkken, bad/toalett, stue og tre soverom.

Prosten i Indre Helgeland har tatt initiativ til at nåværende bolig skal avvikles og ny tjenestebolig anskaffes, fortrinnsvis i Mosjøen.

Som et rekrutteringstiltak har Sør-Hålogaland bispedømmeråd besluttet å lyse ut soknepreststillinger med en begynnerlønn i ltr. 54. Stillingen lønnes etter Statens regulativ og er plassert i lønnskode 0930 i ltr. 54-68. I tillegg kommer særlige regulative godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse utbetales etter statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse. For bruken av tjenestebolig svares husleie etter fradragsregulativets bestemmelser. Den som tilsettes må finne seg i de bestemmelser som blir truffet om leie og bruk, eventuelt også flytting av bosted. Den som tilsettes har seks måneders prøvetid.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til Prosten i Indre Helgeland på tlf.: 75 14 54 78 eller ved å ringe Sør-Hålogaland bispedømmekontor på tlf. 75 54 85 50.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes Sør-Hålogaland Bispedømmeråd, Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 30. november 2007

Se også utlysning på NAV og på www.kirken.no/sor-haalogaland

Sør-Hålogaland bispedømme

"Ung i Vårherres verden". 4 års vikariat: Sokneprest i Ofoten prosti med særskilt tjenestested Hamarøy sokn.

Egenskaper

- aktiv og allsidig prest som evner å se stort på de mulighetene og utfordringene som finnes i en folkekirkelig sammenheng som vår.
- vilje og evne til å arbeide i team med de øvrige ansatte i staben vil bli tillagt stor betydning.

Menighetens arbeid

I Hamarøy er det utarbeidet dåpsopplæringsplan med mange gode og velfungerende fase-tiltak.

Barnehage- og skole-/ kirkesamarbeidet anses som svært godt. Også her er det gjennom lang tid innarbeidet flere gode tiltak.

Etter avtale med kommunen foregår konfirmantundervisningen fortsatt i skolens tid, med bl.a. 5 heldagssamlinger. De siste årene har oppslutningen om konfirmantarbeidet vært tilnærmet 100 %.

Ten Sing har ukentlige øvelser i kirka med aktiviteter som sang, band, drama, dans, lek.

Oppslutningen har vært stabil og god med mellom 40 og 55 deltakere.

Hamarøynatta er et årlig ungdomsarrangement for konfirmanter og Ten Sing grupper i samarbeid med Nordland KFUK-KFUM. Arrangementet samler bortimot 700 deltakere fra store deler av Nordland. Arrangementet gjennomføres som et stort dugnadsprosjekt med betydelig praktisk innsats fra bl.a. konfirmantforeldre og andre i lokalmiljøet.

Prest og organist besøker Hamarøy sykehjem annen hver onsdag til andakt og gudstjenester.

Menighetsrådene i Hamarøy og Sagfjord har forpliktende SMM-avtaler med Det norske misjonsselskap og Normisjon.

Fakta om menigheten

Kirken i Hamarøy har en aktiv og kreativ stab, som jobber tverrfaglig i et positivt samarbeidsklima. Fellestrådet har for tiden tilsatt kirkeverge (100 %), 2 kirketjenere/kirkegårdsarbeidere (150 %), kontorfullmektig (50 %), kateket (50 %) og kirkemusiker (60 %). I tillegg er

Hamarøy prosjektmenighet innenfor den nasjonale trosopplæringsreformen (fase 16-18 år) og har prosjektleder ansatt i 80 % stilling. Ungdomsarbeid er et viktig satsningsområde for våre menigheter. Hamarøy og Sagfjord sokn betjenes av ett menighetsråd og er geografisk identisk med Hamarøy kommune (www.hamaroy.kommune.no).

Informasjon om menigheten vår finnes også på våre nettsider www.hamaroy.kirken.no.

Fakta om kommunen

Det er ledig vikariat som sokneprest i Ofoten prosti med Hamarøy og Sagfjord sokn som tjenestested og Ofoten prosti som tjenestedistrikt. Vikariatet er ledig i fire år, mens vår nåværende sokneprest er valgt som ordfører.

I Hamarøy og Sagfjord sokn er det pr dd 1.750 innbyggere fordelt på ca. 1500 i Hamarøy og 300 i Sagfjord. Hamarøy er midt i Knut Hamsuns Rike, ofte omtalt som Æventyrlandet, der Nordland er som vakrest. I Hamarøy finnes rike muligheter til friluftsliv og et spennende, variert og aktivt kultur- og idrettsliv.

Kommunesenter er Oppeid, et av fire/fem tettsteder i kommunen. I kommunesentret ligger Knut Hamsun videregående skole. Kirkekontoret ligger i et nytt og moderne kontorbygg like ved Hamarøy kirke. Alle kirkens ansatte unntatt kirketjeneren for Sagfjord sokn har felles arbeidsplass. I Hamarøy finnes til sammen tre kirker med kirkegårder. Hamarøy kirke er en arbeidskirke bygd i 1974. Tømmernes og Sagfjord kirker ligger i Sagfjord sokn ca. 5 mil fra kommunesenteret. I Sagfjord sokn avholdes det gudstjeneste en gang i måneden. I 2006 hadde vi 14 dåp, 7 vielser, 20 konfirmanter og 31 begravelser totalt for begge sokn.

Fakta om stillingen

Soknepresten må disponere egen bil. Hovedarbeidsområde vil være Sagfjord og Hamarøy menigheter. Menighetskontoret vil være hjelpelig med anskaffelse av bolig. Målform i kirke og skole er bokmål.

Stillingen lønnes etter Statens regulativ og er plassert i stillingskode 0930 i lønnstrinn 51-68. Som et rekrutteringstiltak har Sør-Hålogaland bispedømmeråd besluttet å lyse

ut soknepreststillinger med en begynnerlønn i ltr. 54. I tillegg kommer særlige regulativmessige godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse. Personlig egnethet til stillingen vil bli vektlagt. Den som tilsettes har seks måneders prøvetid.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prost Ingvar Hindenes på tlf. 76 96 58 40/1, mobiltlf. 977 75 344, eller til Sør-Hålogaland bispedømmekontor på tlf. 75 54 85 50.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 30.november 2007.

Se også utlysning på NAV og på www.kirken.no/sor-haalogaland

Sør-Hålogaland bispedømme

"Ung i Vårherres verden". Prostiprest i Lofoten prosti - ett års vikariat.

Vi ønsker

- En prest med lyst til å bo og jobbe i ferieparadiset Lofoten
- En person med gode samarbeidsevner, og som har evnen til å jobbe selvstendig
- En som ønsker spennende utfordringer i vakre omgivelser

Prestens oppgaver

Prostipresten vil i stor grad være knyttet til tjeneste i Vågan kommune, men må påregne en del vikartjeneste ellers i prostiet.

Prostipresten står under ledelse av prosten.

Fakta om stillingen og prostiet

Ny tjenesteordning for menighetsprester er innført i Lofoten, og prestene samarbeider en del på tvers av sokne grensene. I prostiet er

det til sammen 9 prester inkludert prosten, som møtes jevnlig til faglig utvikling og samarbeid. I tillegg til en del administrative stillinger er det to kateketstillinger og to diakonstillinger i prostiet. Prostipresten har kontorfellesskap sammen med den kirkelige staben i Svolvær.

Lofoten prosti er øyriket som strekker seg fra Svolvær i øst til Å i vest. Det bor ca 30.000 mennesker i prostiet.

Fra havet rundt Lofoten tas det opp eventyrlige mengder fisk. Turistnæringen er stor. Her er omfattende verkstedindustri, en del landbruk, samt betydelig virksomhet innenfor kunst og kultur. Svolvær er det regionale senter i øyriket. Her er påbegynt bygging av nytt kulturhus. Lofotens fastlandsforbindelse åpnes 1.desember 2007, noe det knyttes store forventninger til.

www.vestvagoy.kommune.no

www.vagan.kommune.no

www.moskenes.kommune.no

www.flakstad.kommune.no

Det hører ikke tjenestebolig til stillingen, og det er ikke knyttet refusjonsordning til egen eller leid bolig. En vil imidlertid være behjelpelig med å skaffe bolig.

Stillingen som prostiprest etter Statens regulativ i lønnskode 1537: lønnstrinn 48-66. I tillegg kommer særlige regulative godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prosten i Lofoten tlf. 75 42 03 60 eller til Sør-Hålogaland bispedømmekontor tlf. 75 54 85 50.

Søknad med bekreftede kopier av vitnemål, attester, referanser m.v. sendes Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 30. november 2007

Se også utlysning på NAV og på www.kirken.no/sor-haalogaland

Sør-Hålogaland bispedømme

"Ung i Vårherres verden". Sokneprest i Vesterålen prosti med særskilt tjenestested Øksnes sokn.

Visjon

Gudstjenestene er viktigst i menighetens liv. Spesielt viktig er det å involvere enda flere til aktiv deltagelse i gudstjenesten. Øksnes er en menighet preget av en god blanding nordnorsk folkekirkelighet og en tydelig bedehuskultur. For folk i soknet er kirka og presten betydningsfull ved høytid og sorg.

Prestens oppgaver

Et normalt arbeidsår har omtrent 90 gudstjenester med rundt sju tusen besøkende på gudstjenestene. Ca 60 døpte, et femtitalls konfirmanter, 10-15 vigslar og 40-50 begravelser. Og ved kommunens sykehjem holdes det andakter annen hver uke.

Fakta om menigheten

De siste årene har stabssamarbeid i tilknytning til gudstjenesten blitt videreutviklet, hvor menighetsrådet og menigheten sammen bidrar inn i gudstjenestearbeidet.

Øksnes menighet betjenes av sokneprest (100%), kapellan (100%), kirkeverge (100%), kontorsekretær (50%), 2 organister (80% + 40%), 3 kirketjenere i deltidstillinger, hvorav to også har deltidstillinger som kirkegårdsarbeidere/vedlikehold. Kateketstillingen og kapellanstillingen er for tiden vakant. I Myre kirke har hele staben kontorer og gode forsamlingsrom. Det er ukentlige stabsmøter.

Menigheten har et godt fungerende musikk-liv med Alsvåg barnespel, barnesanggruppe i Myre kirke, mannskoret Viktoriakoret, Øksnes Gospelkor, og et godt samarbeid med trekkspillklubben to andre lokale kor. Myre kirke blir ofte benyttet til konserter på grunn av sin gode akustikk.

Hovedtyngden av menighetens arbeid for barn og unge ligger i relasjonen mellom kirken og skolene og mellom kirken og barnehagene, og med et godt innhold i opplegget for konfirmanter.

Menigheten har også en liten KFUK-speidergruppe, barneklubben Nikos, Alsvåg barnespel og sanggruppa i Myre kirke. Som base

for ungdomsarbeidet har menigheten også et eldre bedehus i Myre sentrum.

Skolene er positive til samarbeid med kirken. Bibelutdelingen i 5. klasse med påfølgende undervisningstimer i skoletiden er godt innarbeidet. Det er også julegudstjenestene.

For barnehagene er jule- og påskevandringar i kirken godt innarbeidet og populære.

I 2006 arrangerte man for første gang Ungdomsnatta for konfirmanter i prostiet sammen med medkonfirmanter fra nabo-prostiene. Her deltok ca 500 ungdommer. Arrangementet er ment å være et fast tilbud til konfirmanter i regionen. Ungdomsnatta holdes i Øksneshallen og er ei natt med turneringar, gudstjeneste og konserter. Menighetsrådet i Øksnes har ansvaret for arrangementet sammen med prosten i Vesterålen.

Det er to bibelgrupper i menigheten. I Myre kirke holder det også til en misjonsforening knyttet til NMS og en kirkeforening. I dag drives det noe møtevirksomhet på to av bedehusene i kommunen. Disse foreningene er tilsluttet Normisjon. Menigheten er med på å finansiere et misjonsprosjekt på Madagaskar.

Fakta om kommunen

I Øksnes sokn er det 4.600 innbyggere som bor i et naturskjønt område ut mot havet og har fiske som hovednæringsvei. Myre er kommunens sentrum med 2.500 innbyggere.

I Øksnes kan du oppleve fiske av sei og torsk, speilblankt hav, midnattssol, feiende høststormer, stjerneklare vinternetter, flammende nordlys og vinterstormer som bokstavelig talt tar pusten fra deg! Her er fjell, myrer, fiskevann, øyar og hvite sandstrender. Øksnes er et storartet sted for flotte naturopplevelser!

Øksnes kommune (www.oksnes.kommune.no) er en kommune med en ung befolkning.

Fakta om stillingen

Tjenestebolig med boplikt ligger på Myre. Den ble bygget i 1964.

Underetasjen inneholder egen inngang, toalett, to soverom, saferom, liten stue, vaske-rom og tre boder. En innvendig trapp fører opp

til hovedetasjen som inneholder stue med spisestue, kjøkken, separat bad og wc, og fire soverom. Etasjen har egen hovedinngang, samt bakdør fra kjøkkenet. Hovedoppvarmingen er strøm. Til boligen hører en separat dobbeltgarasje. Den som blir tilsatt må akseptere de bestemmelser som blir truffet om leie og bruk, evt. også flytting av bosted. Det vil bli gjennomført noe oppussing av boligen før innflytting.

Det vektlegges personlig egnethet til stillingen. Målform i kirke og skole er bokmål.

Kvinner oppfordres til å søke.

Som et rekrutteringstiltak har Sør-Hålogaland bispedømmeråd besluttet å lyse ut soknepreststillinger med en begynnerlønn i ltr. 54. Stillingen lønnes etter Statens regulativ, stillingskode 0930 i lønnstrinn 51-68. I tillegg kommer særlige regulativmessige godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse. For bruken av tjenestebolig svares fradragsregulativets bestemmelser. Den som tilsettes har seks måneders prøvetid.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prost Olav Holten i Vesterålen på tlf. 76 16 40 30, eller til Sør-Hålogaland bispedømmekontor på tlf. 75 54 85 50.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 30.11.2007.

Se også utlysning på NAV og på www.kirken.no/sor-haalogaland

Sør-Hålogaland bispedømme

"Ung i Vårherres verden". Kapellan i Vesterålen prosti med særskilt tjenestested Øksnes sokn.

Visjon

Gudstjenestene er viktigst i menighetens liv. Spesielt viktig er det å involvere enda flere til aktiv deltagelse i gudstjenesten. Øksnes er en menighet preget av en god blanding nordnorsk folkekirkelighet og en tydelig bedehuskultur. For folk i soknet er kirka og presten betydningfull ved høytid og sorg.

Prestens oppgaver

Et normalt arbeidsår har omtrent 90 gudstjenester med rundt sju tusen besøkende på gudstjenestene. Ca 60 døpte, et femtitalls konfirmanter, 10-15 vigslar og 40-50 begravelser. Og ved kommunens to sykehjem holdes det andakter annen hver uke.

Fakta om menigheten

De siste årene har stabssamarbeid i tilknytning til gudstjenesten blitt videreutviklet, hvor menighetsrådet og menigheten sammen bidrar inn i gudstjenestearbeidet.

Øksnes menighet betjenes av sokneprest (100%), kapellan (100%), kirkeverge (100%), kontorsekretær (50%), 2 organister (80% + 40%), 3 kirketjenere i deltidstillinger, hvorav 2 også har deltidstillinger som kirkegårdsarbeidere/vedlikehold. Kateketstillingen og kapellanstillingen er for tiden vakant. I Myre kirke har hele staben kontorer og gode forsamlingsrom. Det er ukentlige stabsmøter.

Menigheten har et godt fungerende musikk liv med Alsvåg barnegospel, barnesanggruppe i Myre kirke, mannskoret Viktoriakoret, Øksnes Gospelkor, og et godt samarbeid med trekkspillklubben to andre lokale kor. Myre kirke blir ofte benyttet til konserter på grunn av sin gode akustikk.

Hovedtyngden av menighetens arbeid for barn og unge ligger i relasjonen mellom kirken og skolene og mellom kirken og barnehagene, og med et godt innhold i opplegget for konfirmantene.

Menigheten har også en liten KFUK-speidergruppe, barneklubben Nikos, Alsvåg barnegospel og sanggruppa i Myre kirke. Som base

for ungdomsarbeidet har menigheten også et eldre bedehus i Myre sentrum.

Skolene er positive til samarbeid med kirken. Bibelutdelingen i 5. klasse med påfølgende undervisningstimer i skoletiden er godt innarbeidet. Det er også julegudstjenestene.

For barnehagene er jule- og påskevandringene i kirken godt innarbeidet og populære.

I 2006 arrangerte man for første gang Ungdomsnatta for konfirmanter i prostiet sammen med medkonfirmanter fra nabo-prostiene. Her deltok ca 500 ungdommer. Arrangementet er ment å være et fast tilbud til konfirmanter i regionen. Ungdomsnatta holdes i Øksneshallen og er ei natt med turneringer, gudstjeneste og konserter. Menighetsrådet i Øksnes har ansvaret for arrangementet sammen med prostene i Vesterålen.

Det er to bibelgrupper i menigheten. I Myre kirke holder det også til en misjonsforening knyttet til NMS og en kirkeforening. I dag drives det noe møtevirksomhet på to av bedehusene i kommunen. Disse foreningene er tilsluttet Normisjon. Menigheten er med på å finansiere et misjonsprosjekt på Madagaskar.

Fakta om kommunen

I Øksnes sokn er det 4.600 innbyggere som bor i et naturskjønt område ut mot havet og har fiske som hovednæringsvei. Myre er kommunens sentrum med 2.500 innbyggere.

I Øksnes kan du oppleve fiske av sei og torsk, speilblankt hav, midnattssol, feiende høststormer, stjerneklare vinternetter, flammende nordlys og vinterstormer som bokstavelig talt tar pusten fra deg! Her er fjell, myrer, fiskevann, øyer og hvite sandstrender. Øksnes er et stort sted for flotte naturopplevelser!

Øksnes kommune (www.oksnes.kommune.no) er en kommune med en ung befolkning.

Det er knyttet boplikt til stillingen. Den kommunale boligen er bygd i 1992 og ligger like ved Alsvåg kirke, 10 km fra Myre. Den har et bruttoareal på 260 m² og går over tre plan. Boligen inneholder bl.a. kjøkken, stue, fire soverom, kontor, bad og vaskerom.

Den som blir tilsatt må akseptere de bestemmelser som blir truffet om leie og bruk, evt. også flytting av bosted.

Fakta om stillingen

Det vektlegges personlig egnethet til stillingen.

Målform i kirke og skole er bokmål.

Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen som kapellan lønnes etter Statens regulativ i lønnskode 0922: kapellan i lønnsstrinn 48-66. I tillegg kommer særlige regulative godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse utbetales etter Statens regulativ. Pensjonsinnskudd i Statens Pensjonskasse. Den som tilsettes har seks måneders prøvetid.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prost Olav Holten i Vesterålen på tlf. 76 16 40 30, eller til Sør-Hålogaland bispedømmekontor på tlf. 75 54 85 50.

Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes Sør-Hålogaland bispedømmeråd, Tolder Holmers vei 11, 8003 Bodø innen 30. november 2007.

Se også utlysning på NAV og på www.kirken.no/sor-haalogaland

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 3500,- +moms

ISSN 0332-5431

